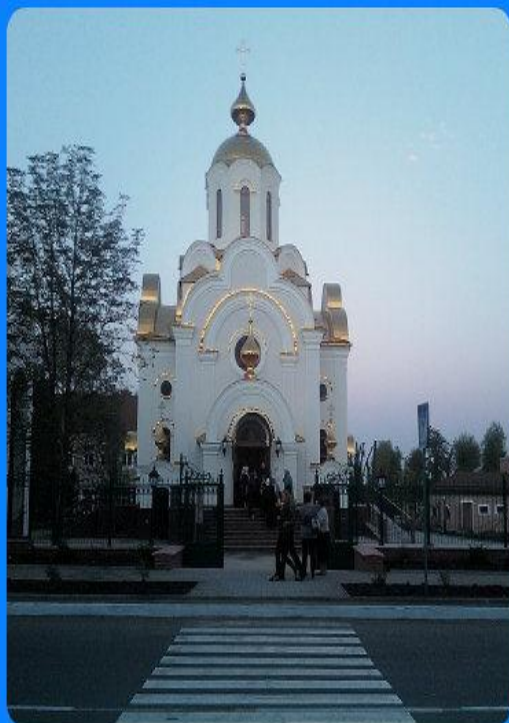
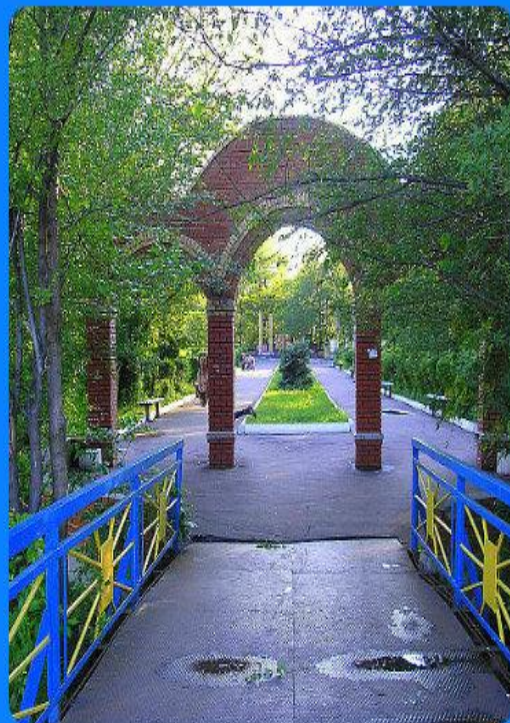
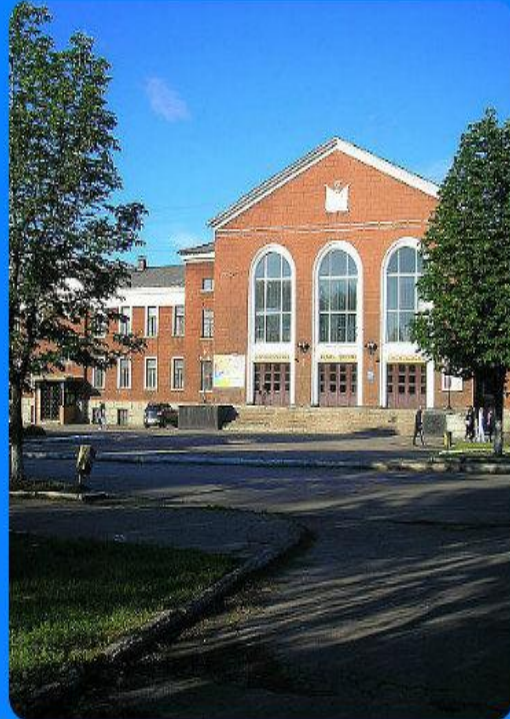

РОМАШКА

Тема номера:
Національно-патріотичне виховання
дошкільників

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

**Чао-де Тетяна
Євгенівна**, головний
редактор, завідувач
ДНЗ № 9

**Дьяконова Вікторія
Вікторівна**, заступник
головного редактора,
вихователь-методист

**Доценко Оксана
Володимирівна**,
вчитель-логопед

**Круглов Роман
Андрійович**,
адміністратор web-сайту
ДНЗ № 9

**Яценко Людмила
Петрівна**, практичний
психолог

***Копіювання та
відтворення матеріалів
журналу та будь-якої їх
частини за згодою
редакційної колегії.***

З чого починається Батьківщина?

Може з маминої колискової, а може з рідної домівки чи родини, в якій шанують батька та матір, а може з рідного села, де біля людських хатин селяться лелеки, а може з найдорожчого серцю міста, тополі та калини, які посадили дідусь та бабуся? А може з великого Дніпра, історичного Києва та героїчного минулого наших прадідів? А може з гордості за наших спортсменів, які піднімаються на вищу сходинку п'єдесталу, а в цю мить серце переповнюють почуття від звучання гімну України та підняття державного прапора...

Мабуть, немає однозначної відповіді на це питання, бо все це і є наша Батьківщина, наша рідна Україна.

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...

В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

(В.Сосюра)

=====ЗМІСТ=====

Офіційний відділ

Тетяна ЧАО-ДЕ
Формуємо патріотичну свідомість
дошкільника.....3

Національно-патріотичне виховання

Вікторія ДЬЯКОНОВА
Виховуємо маленьких патріотів.....6

Сторінка психолога

Людмила ЯЦЕНКО
Моя родина - моя країна.....10

Патріотичне виховання

Марина ПАВЛОВА
Заняття:
«Без верби і калини не уявляю
України».....13
«Україна - моя Батьківщина».....15
Музейна педагогіка.....20

Фізичний розвиток

Олена СТЕПАНЕНКО
Спортивна розвага: «Козацьки
забави».....23

Ранній вік

Лідія ВАСЕЧКІНА
Виховання патріотичних почуттів у
дітей дошкільного віку.....26

Патріотичне виховання

Тамара ГАВРИЛОВА
Мово рідна, звучи в нашім домі...30

Патріотичне виховання

Тетяна ГОРДІЄНКО
«Патріотизм – серцевина людини,
основа її активної позиції».....33

Патріотичне виховання

Ірина ЗУБРИЦЬКА
Інтегроване заняття для старших
дошкільнят: «Ми – діти України»..36

Патріотичне виховання

Ірина ІВАНОВА
Люби, пізнавай, поважай та оберігай
рідну Україну.....40

Патріотичне виховання

Анна КОЛОСОВА
Колискові пісні.....44

Патріотичне виховання

Світлана ОБАДІНА
Рідна Україна!.....46

Патріотичне виховання

Любов КУЗЬМИНСЬКА
Оксана ДОЦЕНКО
Розвага «Як козаки обереги
рятували».....52
Українська держава – наша честь і
слава.....57

Патріотичне виховання

Ганна САЛІЙ
Український рушник.....59

Патріотичне виховання

Людмила ПЕРЕКАТОВА
Не забувай, що ти дитина Землі, що
зветься Україна.....62

Патріотичне виховання

Тетяна СПІВАК
«Мій рідний край – моя земля».....63

Сторінка музичного керівника

Анастасія КОТЕЛЬНИКОВА
Виховуємо любов дітей до своєї
Батьківщини засобами
театралізації.....66

Формуємо патріотичну свідомість дошкільника

Тетяна ЧАО-ДЕ, завідувач

В сучасних умовах в нашій країні зростають вимоги до виховання і навчання підростаючого покоління. Так, однією з найважливіших педагогічних задач, визначених Законом України «Про дошкільну освіту», є виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля.

Згідно з Концепцією дошкільного виховання передбачається розвиток у дітей національної культури, яка є внеском у загальнолюдські надбання демократичності, гуманізму, совісті, честі, гідності, громадянськості; виховання дітей на історичному минулому, яке формує у них почуття патріотизму. Актуальність проблеми обумовлена необхідністю виховання патріотизму, починаючи з дошкільного віку. В цей період відбувається формування культурно-ціннісних орієнтацій духовно-етичної основи особистості дитини, розвиток її емоцій, відчуттів, мислення, механізмів соціальної адаптації в суспільстві, починається процес національно-культурної самоідентифікації, усвідомлення себе в навколишньому світі. Даний відрізок життя людини є найсприятливішим для емоційно-психологічної дії на дитину, оскільки образи сприйняття дійсності, культурного простору дуже яскраві і сильні, і тому вони залишаються в пам'яті надовго, а іноді і на все життя, що дуже важливо у вихованні патріотизму.

До основних завдань патріотичного виховання старших дошкільнят належать:

- формування любові до рідного краю (причетності до рідного дому, сім'ї, дитячого садка, селища);
- формування духовно-моральних взаємин;
- формування любові до культурного спадку свого народу;
- виховання любові, поваги до своїх національних особливостей;
- почуття власної гідності як представників свого народу;
- толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.

Керуючись Базовим компонентом дошкільної освіти і обраними освітніми програми змісту освіти, Концепцією Національно-патріотичного виховання дітей та молоді, з урахуванням актуальної суспільно-політичної ситуації в країні колектив ДНЗ № 9 «Ромашка» одним із провідних напрямків виховання дітей в дошкільному закладі визначив національно - патріотичне виховання дошкільників.

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні орієнтує на опанування знань про нашу державу, виховання поваги до державних символів. Старші дошкільники мають знати прапор, гімн, герб України, назву її столиці, інших великих міст, значущі географічні назви, пам'ятні місця.

В той же час науковцями зазначено, що цілісна наукова концепція формування громадянина, патріота України в сучасних умовах ще не створена. У педагогів-практиків у зв'язку з цим виникає немало питань, у тому числі: що входить сьогодні в зміст патріотичного виховання, його напрямки та засоби здійснення.

Педагогічний колектив нашого закладу активно шукає відповіді на поставлені питання, впроваджує активні форми роботи з дошкільниками щодо формування національно-патріотичної свідомості.

У розділі «Дитина і навколишній світ» програми виховання «Українське дошкілля», за якою працює наш заклад, окреслено завдання ознайомлення дітей з явищами суспільного життя за напрямками, зміст яких поглиблюється у кожній наступній віковій групі. Вже у молодшій групі діти мають знати назву рідного міста, а в середній повинні мати певні уявлення про Батьківщину («Батьківщина — це місце, де людина народилась і живе, де народились і живуть її батьки. Вона така ж рідна для людини, як її батьки, тому й називається Батьківщиною. Наша Батьківщина — Україна»). Діти повинні знати, що люди, які мають спільну Батьківщину, — це народ, а ті, що народилися і живуть в Україні — український народ. У народі з роду в рід передаються мова, пісні, повага до старших, любов до дітей і рідного дому.

Програма передбачає формування у дітей уявлень про історію рідного міста, походження його назви і назв вулиць, географічні та історичні пам'ятки рідного краю. Ознайомлення з рідним містом — один із засобів патріотичного виховання дітей дошкільного віку. Успішний розвиток дошкільнят при ознайомленні з рідним містом можливий лише за умови їх активної взаємодії з оточуючим світом, емоційно-практичним шляхом. Тож педагоги виготовили цікавий та корисний посібник «Розвивайко» в гостях у «Ромашки», який містить ігрові завдання, знайомить з красою рідного міста, історичними та пам'ятними місцями, в ньому в цікавій для дітей формі розповідається про наше місто як частину Донбасу та всієї України.

Протягом навчального року вихователі поповнили навчально-розвивальні осередки в куточках з українознавства, оформили по групам папки-пересувки з питань патріотичного виховання. З педагогами проводиться анкетування, консультації, надаються методичні рекомендації. Забезпечено висвітлення заходів національно-

патріотичної спрямованості, які реалізуються закладом, у засобах масової інформації, на сайті відділу освіти та на сайті ДНЗ.

Результатами роботи педагогів дошкільного закладу можна вважати:

- участь у фестивалі-огляді матеріалів з досвіду роботи за темою «Україна — рідний край»;
- участь у патріотичній акції від журналу «Дошкільне виховання» - «Перехрестя дружби»;
- відзначення народних свят: «Віночок різдвяних свят», «Стрітіння», «Масляна»;
- участь у міському Інтернет-фестивалі «Нас єднає Україна» у форматі фотобієнале «З Україною в серці» та віртуального кінозалу «Соборна мати Україна — одна на всіх як оберег».

Впроваджуючи патріотичне виховання в освітньо-виховну систему роботи дошкільного закладу, педагоги сприяють гармонійному розвитку особистості дитини, підготовці дітей до успішного навчання в школі, формуванню усвідомленого уявлення про себе як про повноправного громадянина України, який має не лише права, а й обов'язки перед близькими людьми та іншими громадянами своєї держави.

Педагогами проводяться тематичні заняття та бесіди, інтегровані заняття, інсценізації народних хороводних ігор, казок, лялькові вистави, спортивні свята, розважальні програми, тематичні виставки тощо.

Для ефективного патріотичного виховання дітей у дошкільному закладі використовуються різні форми роботи з педагогами, дітьми та їх батьками.

Велика увага приділяється розвитку мовлення дошкільників. Освітня лінія «Мовлення дитини» передбачає розвиток у дошкільників культури мовлення та спілкування, елементарних правил користування мовою у різних життєвих ситуаціях.

На виконання ст. 10 Конституції України та Закону «Про мови» в дошкільному закладі адміністрацією проводиться цілеспрямована робота щодо вдосконалення рівня володіння державною мовою працівниками дошкільного закладу та батьками вихованців. З 2003 року рішенням Димитровської міської

ради дошкільному закладу надано статус україномовного.

В навчально-виховному процесі вихователі активно використовують ігри та вправи на диференціацію звуків, динамічні та статичні вправи для язика, пальчикові і дидактичні ігри, ігрові мовленнєві ситуації, рухливі ігри для розвитку діалогічного мовлення, літературні твори-діалоги, друкований матеріал для вправ з розвитку граматично правильного мовлення та дидактичні вправи для ознайомлення з мовними одиницями: реченням, словами, складами, звуками.

Окрім означених спеціальних занять в ДНЗ проводять інтегровані заняття для закріплення набутих дітьми навичок і вмінь, збагачення пізнавального досвіду. Організуючи заняття з розвитку мовлення за класичними методиками, вихователі активно використовують і нетрадиційні методики та технології. З метою емоційної насиченості заняття, педагоги ДНЗ використовують сюрпризні моменти, ігрові прийоми, ігри, вірші, малі фольклорні жанри, тощо.

При формуванні комунікативно-мовленнєвої компетенції дошкільників належна увага приділяється мовленнєвому етикету, як важливому завданню розвитку культури мовленнєвого спілкування. Ця робота здійснюється вихователями в повсякденному житті, та на заняттях шляхом створення спеціальних ситуацій, проведенням ігор (дидактичних, рольових, театралізованих, рухливих ігор з інтелектуальним навантаженням), вправ і бесід.

Основними формами керівництва і контролю за розвитком мовлення дітей в дошкільному закладі є безпосереднє спостереження за роботою педагогів на заняттях, бесіди з дітьми, перевірка перспективних і календарних планів, журналу обліку звуковимови дітей, контроль за мовленням вихователів, помічників вихователів, обслуговуючого персоналу, запровадження новітніх технологій з розвитку мовлення дошкільників, керівництво використання передового досвіду.

Протягом двох останніх років педагогічний колектив вивчає перспективний

педагогічний досвід вихователя Співак Т.В. за темою «Розвиток мовлення дітей раннього віку засобами народної творчості згідно з програмою «Українське дошкілля» та авторською програмою О.Б. Князевої «Залучення дітей до витоків української національної культури».

Для батьків створюються інформаційні вісники, проводяться консультації. Протягом року батьки залучаються до організації виставок дитячих робіт, конкурсів, свят, розваг, літературних вечорів.

Сучасні концепції національного виховання наголошують на важливості національної спрямованості освіти, її органічної єдності з національною історією і традиціями, на збереженні і збагаченні культури українського народу.

У Концепції дошкільного виховання в Україні (1993) зазначено, що провідними засадами діяльності сучасного національного дошкільного закладу мають бути національна психологія, культура та історія, а також загальнолюдські духовні надбання.

Важливим завданням педагогічної науки і практики є забезпечення етнізації — природного входження дітей у духовний світ свого народу, нації як елементу загальнолюдської культури, позбавленого національної обмеженості та егоїзму. Моральна спрямованість цієї роботи вимагає єдності національного і загальнолюдського у формуванні національної самосвідомості, інтернаціональних почуттів дошкільників. Національне самовизначення особистості (віднесення себе до певної нації, відданість їй, любов та інтерес до всього національного) за такої умови не перероджується в національний егоїзм і негативне ставлення до інших націй, адже людина, яка має високу національну свідомість, поважатиме й інший народ.

Виховуємо маленьких патріотів**Вікторія ДЬЯКОНОВА, вихователь-методист**

«Без будь-кого з нас Батьківщина може обійтися, але будь-хто з нас без Батьківщини – ніщо»
Василь Сухомлинський

Патріотичне виховання сьогодні – одна з найважливіших ланок у системі освітньо-виховної роботи дошкільного закладу.

На основі Базового компонента дошкільної освіти і обраних чинних програм змісту освіти, Концепції Національно-патріотичного виховання дітей та молоді, з урахуванням актуальної суспільно-політичної, соціально-економічної, екологічної ситуації в країні керівництвом дошкільного закладу був створений план заходів з патріотичного виховання на 2015-2016 н.р.

ПЛАН
заходів з патріотичного виховання
на 2015-2016 навчальний рік

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний
I.	Організаційно-методична робота		
1.	Систематизувати нормативно-правові та методичні документи з питань патріотичного виховання.	Вересень	Завідувач, вихователь-методист
2.	Забезпечити висвітлення заходів національно-патріотичної спрямованості, які реалізуються закладом у засобах масової інформації, на сайті ДНЗ.	Протягом року	Вихователь-методист
3.	Сприяти інформаційному наповненню куточків національною символікою.	Постійно	Педагогічний колектив
4.	Взяти участь у Всеукраїнському фестивалі-огляді матеріалів з досвіду роботи «Україна рідний край».	01.06. – 01.09. 2015	Педагогічний колектив
5.	Провести тиждень української мови «Говоримо українською мовою».	Листопад	Вихователь-методист
6.	Скласти план роботи з дітьми за тематичними блоками: - Історія міста. - Назва. - Вулиці нашого міста. - Визначні місця нашого міста. - Праця дорослих. Підприємства нашого міста. - Герб міста. Які символи на ньому зображені. - Природа, культура рідного міста. - Відпочинок у нашому місті.	Протягом року	Вихователь-методист, творча група
7.	Провести літературне свято-конкурс читців поезії Т.Г. Шевченка.	Березень	Вихователь-методист
8.	Відзначення державних свят	Протягом року	Вихователь-методист
9.	Відзначення народних свят.	Протягом року	Педагогічний колектив

10.	Взяти участь у заходах за планом роботи відділу освіти Димитровської міської ради	Протягом року	Завідувач
II. Робота з педагогами			
1.	Взяти участь у акції: - до Дня міста.		Педагогічний колектив
2.	Скласти методичні рекомендації для педагогів по ознайомленню дітей з: - родиною та родоводом; - використання народного фольклору.	Грудень Січень	Вихователь-методист, творча група
3.	Організувати серед вихователів конкурс на кращу розробку дидактичної гри з патріотичного виховання.	Травень	Вихователь-методист
4.	Випуск журналу № 10 «Ромашка» за темою «Патріотичне виховання дошкільників»	Липень	Вихователь-методист
III. Робота з дітьми			
1.	Залучити дітей до участі у міських святах та акціях.	Протягом року	Вихователь-методист
2.	Організувати змагання «Козацькому роду нема переводу».	Жовтень	Павлюк В.А.
3.	Організувати проведення народних свят та розваг згідно Програми.	Протягом року	Вихователь-методист
4.	Провести тематичні екскурсії для дітей до природних об'єктів та пам'ятних місць міста.	Травень-листопад	Вихователі, батьки
5.	Долучити дітей до участі в тематичних виставках по групах.		Вихователь-методист
6.	Проводити тематичні заняття з патріотичного виховання відповідно до плану.	1 раз на тиждень	Вихователі
IV. Робота з батьками			
1.	Інформаційний вісник «Народна педагогіка про виховання дітей у сім'ї».	1 раз на квартал	Вихователь-методист
2.	Анкетування з метою виявлення знань про патріотичне виховання дітей.	Жовтень	Вихователь-методист
3.	Залучення батьків до організації виставок дитячих робіт, конкурсів, свят, розваг, літературних вечорів.	Протягом року	Педагогічний колектив
4.	Оформити по групах папки-пересувки з питань патріотичного виховання.	Протягом року	Вихователі
5.	Підготувати поради та рекомендації для батьків на тему: «Виховання патріотичних почуттів у дошкільників».	Протягом року	Вихователь-методист

На початку навчального року були систематизовані нормативно-правові та методичні документи з питань патріотичного виховання.

Колективом дошкільного закладу № 9 «Ромашка» було вирішено на 2016/2017 н.р. продовжувати роботу щодо формування у дітей громадських якостей, розуміння приналежності до українського народу. Шукати нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості дошкільника, формування нового українця, що діє на

основі національних та європейських цінностей.

У вересні з метою виявлення знань педагогів про патріотичне виховання дітей вихователем-методистом було проведено анкетування. Складені методичні рекомендації для педагогів по ознайомленню дітей з: родиною та родоводом; використання народного фольклору. Були проведені консультації: «Завдання та принципи патріотичного виховання»; «Виховання морально-духовних цінностей в умовах ДНЗ на базі Спащини В.О.Сухомлинського»; «Патріотичне виховання починається з доброти».

Велика увага приділяється підвищенню мовної культури педагогів та батьків, удосконаленню мовного спілкування, з 02.11.2015 по 06.11.2015 був проведений тиждень української мови «Говоримо українською мовою».

Працюючи над патріотичним вихованням дитини, педагоги дошкільного закладу водночас позитивно впливають на інші аспекти гармонійного розвитку.

Значення патріотичного виховання:

- ❖ розвиток пізнавальної сфери дитини
- ❖ усвідомлення дитиною себе як повноцінної особистості
- ❖ сприяння фізичному розвитку дитини
- ❖ активне поповнення словника дитини новими лексемами
- ❖ розвиток психічних процесів дитини
- ❖ розвиток чуттєвої сфери
- ❖ формування морально-етичних норм поведінки.

Тож, впроваджуючи патріотичне виховання в освітньо-виховну систему роботи дошкільного закладу, педагоги сприяють гармонійному розвитку особистості дитини, підготовці дітей до успішного навчання в школі, формуванню усвідомленого уявлення про себе як про повноправного громадянина України, який має не лише права, а й обов'язки перед близькими людьми та іншими громадянами своєї держави.

Розв'язанню цих завдань ми приділяємо увагу в усіх видах дитячої діяльності: на заняттях, в ігровій діяльності, у праці, у побуті. З огляду на ці завдання, мета патріотичного виховання дітей дошкільного віку – це формування в них потреби здійснення гармонійних і правильних вчинків

та справ, розвиток у дитини кмітливості, співчуття, толерантності, доброзичливості під час взаємодії з природою, навколишнім світом, людьми.

Були проведені такі заходи:

- Тематичні заняття та бесіди відповідно до плану: «Праця людей восени», «Українська іграшка. Український посуд», «Я людина. Моя сім'я».
- Інтегровані заняття: «Народні майстри», «Народна іграшка», «Віночок для Катрусі», «Народні символи України».
- Вихованці середньої групи підготували інсценізацію народної хороводної гри «Ходить гарбуз по городу».
- До дня Українського козацтва в середній групі «Посмішка» пройшло спортивне свято «Ми – маленькі козачата».
- Пізнавальне заняття до дня української писемності та мови для дітей 1 класу «Мужай, прекрасно наша мово, серед прекрасних братніх мов».
- З метою ознайомлення дітей з технологією приготування народної традиційної української страви – вареників, в групі «Незабудка» було проведено заняття «Мамині вареники».
- Розважальна програма від учнів ЗОШ № 6 до дня Святого Миколая.
- До дня Соборності України, в групі «Незабудка» було проведено заняття «Україна – найкраще місце на землі». Діти закріпили державні символи, прислів'я про Батьківщину, пограли в народну гру «Подoliaночка», зробили колективну аплікацію «Український віночок».
- Вихователі логопедичної групи провели заняття на тему: «Українська держава - наша честь і слава». Діти переглянули відеопрезентацію «Україна - наша Батьківщина», метою якої було сформулювати початкове уявлення про свою приналежність до української нації, поглибити знання дітей про рідний край, про Україну та національні символи (герб, гімн, прапор).
- З нагоди Дня Соборності України дітьми старшої групи відбувся невеличкий екскурс у минуле, аби в цікавій формі познайомитись з подіями, що відбулися в далекому, але рідному минулому.

Допомогла в цьому вчитель ЗОШ № 6 Пасічник Ірина Петрівна, яка і запросила вихованців «Ромашки» в «Українську світлицю». Цікава розповідь вчителя допомогла розширити знання дітей про національні традиції українського народу.

- Тематичні виставки.

Свою любов до рідних місць, уявлення про те, чим вони відомі, красу природи, здобутки людей – усе це ми й намагаємось передати нашим вихованцям як основу їхніх моральних та патріотичних почуттів.

Дошкільне дитинство – найсприятливіший період виховного впливу на дитину: те, що сприйме, запам'ятає дитина в цей час, залишиться в її пам'яті надовго, а може, й на все життя. Це дуже важливо для формування патріотичного світогляду. Тому саме з цього віку формуємо емоційно-ціннісне ставлення до близьких людей, природи рідного краю, до народних звичаїв і традицій.

Сутність патріотичного виховання ми вбачаємо в тому, щоб закласти в дитячій душі основу любові та поваги до материнської колискової, до своєї сім'ї, до краси рідної природи, до історії та культури рідного міста, регіону.

Педагоги провели такі тематичні заходи:

- ❖ Робота дітей старшого дошкільного віку за практичним посібником, який розробили педагоги ДНЗ № 9 «Ромашка» - «Розвивайко в гостях у Ромашки».
- ❖ Екскурсія «Вулиці нашого міста».
- ❖ Віртуальна екскурсія «Визначні місця нашого міста».
- ❖ Тематичні заняття, бесіди.
- ❖ Тематичні екскурсії до природних об'єктів та пам'ятних місць міста.
- ❖ Лялькові вистави від Патріотичного руху м.Димитрова.

Для ефективного патріотичного виховання дітей у дошкільному закладі ми використовуємо різні форми роботи з педагогами, дітьми та їх батьками.

Важлива роль у формуванні патріотизму належить сім'ї. Завданням дошкільного закладу є залучення батьків вихованців до активної участі у навчально-виховному процесі, організації та проведенні позанавчальних виховних заходів.

Від впливу батьків, дорослого оточення залежить, яким громадянином виросте дитина, чи стане вона патріотом країни. Виховний вплив батьків, родини на дітей – найвагоміший.

Свої зусилля педагоги спрямовують на підтримку ініціативи батьківської громади, взаємодії у розробленні та виконанні рішень щодо патріотичного виховання дітей. Особливу увагу ми приділяємо педагогізації батьків, ознайомлюємо їх із сучасними психолого-педагогічними знаннями. Використовуємо активні методи: тренінги, дискусії, які сприяють усвідомленню батьками ролі сім'ї у вихованні дітей, формуванні патріотичних почуттів та готовності служити своїми знаннями, працею Україні.

Важливо з перших років життя навчити дитину любити своїх батьків, допомагати їм, щоб потім діти могли любити свою країну, дбати про неї. Тому для того щоб виховати маленького патріота треба докласти зусиль як педагогам так і батькам.

Проведені такі заходи:

- 1 раз на квартал педагогами готується інформаційний вісник. З метою виявлення знань батьків про патріотичне виховання дітей було проведено анкетування. По групах оформлені папки-пересувки. Підготовлені поради та рекомендації для батьків. Протягом року залучаємо батьків до організації виставок дитячих робіт, конкурсів, свят, розваг, літературних вечорів.

Батьки стали не тільки гостями на заходах, не тільки спостерігачами за здобутками їх дітей, вони безпосередньо впливали на формування патріотичних почуттів молодого покоління своїм досвідом та своїм прикладом.

Моя родина - моя країна

Людмила ЯЦЕНКО, практичний психолог

Батьки – найперші вихователі та вчителі дитини. Сім'я виховує малюка всім укладом життя, своєю духовно-моральною атмосферою, тими незамінними багатством і теплотою стосунків, під час яких дитина успадковує і активно використовує певні правила і способи поведінки, стереотипи мислення, життєві ставлення до оточення та до самого себе. Важливою умовою виховання дітей у сім'ї є правильна позиція батьків щодо формування гуманних взаємовідносин з дітьми. Саме народна педагогіка є наймудрішою, найуважнішою, найдобрішою, найприхильнішою до малюка.

Враховуючи вищезазначене, дошкільний навчальний заклад № 9 «Ромашка» прагне так побудувати роботу з сім'ями вихованців, щоб якомога більше й тісніше обмінюватися досвідом, залучати батьків до проведення спільних свят, акцій, виставок поробок, виготовлених власноруч, фотогазет. Особливо цікавою й цінною формою співпраці з сім'єю вважаємо родинні свята, які можна проводити за будь-якою темою: спортивні, присвячені певній порі року чи календарному святу. Така форма роботи дає змогу педагогам активніше залучити батьків до життя дошкільного закладу, більше дізнатися про сімейні традиції. А батьки можуть відчувати себе не лише глядачами, як це буває на звичайних ранках, а й активними співавторами, талановитими й розкутими учасниками. Звісно, під час проведення свят звертаємося до духовної скарбниці українського народу: пісень, віршів, прислів'їв, колісанок, народних ігор, тощо. Повірте, і батьки, і діти отримують велике задоволення від спілкування й взаємодії саме в таких умовах!

То ж пропонуємо Вашій увазі конспект одного з родинних свят, проведених з батьками вихованців старшого дошкільного віку.

До святково прибраної зали заходять діти.

Дівчинка. Гостей хороших

Ми вітаємо щиро.

Стрічаємо з хлібом,

Любов'ю і миром!

Хлопчик. Для людей відкрита

Хата наша біла.

Тільки б жодна кривда

В неї не забігла!

Вручають гостям хліб-сіль.

Ведуча. Нині в нас родинне свято,

Краще свято з усіх свят.

Я вітаю усіх радо:

І батьків, і всіх малят.

Шановні гості, батьки і діти! Серед геніальних винаходів людства особливе місце посідає родина. На світі кожен має свій початок. Велика ріка починається з маленького струмочка, велике дерево – з маленького пагінця, а людина бере свій початок від батьківського порога. „Якщо в сім'ї лад, то не потрібен і клад”, – говорить народна мудрість. Рідна сім'я – то велике щастя і радість. Про це – наша пісня.

Пісня „Моя родина”.

Ведуча. Мама! Найперше слово. Яке з радістю, усмішкою вимовляє дитина. Вона – Богиня-берегиня, та, що береже оселю і сім'ю від усіляких негараздів.

Дівчинка. Як зо сну я рано встану,

Кличу матінку кохану,

Мати вміє, нагодує, і вбере, і поцілує.

Ще й веде мене за руку

До садочка на науку.

До садочка, мов до школи,

Не спізняюсь я ніколи.

Ввечері, як ляжу спати.

Біля мене знову мати,

І прикриє, і погладить,

Поцілує і розрадить.

Ведуча. Діти, а зараз послухайте, будь ласка, казку В.О. Сухомлинського „Гуска”.

Мама розповідає казку. Бесіда за змістом казки. Діти роблять висновки про те, як потрібно ставитися до матусі.

Хлопчик. Хто розкаже мені казку,
Хто щедріший всіх на ласку?
Ти, матусю, наймиліша,
В цілм світі – найрідніша!
Хто нас ніжить і голубить,
Пестить, гладить ніжно й любо
Пригортає до серденька?
Ти, моя найкраща ненько!

Ведуча. У залі просторій зібралися нині
Дружні, веселі, хороші родини.
У жартах, у сміху, в піснях позмагатись,
Усі залюбки підуть танцювати.
Діти, підніміть, будь ласка руки, чия
матуся найкраща! А тепер матусі! То ж нехай
зараз хлопчики запросять своїх матусь на
вальс.

Хлопчики разом з матусями танцюють вальс.

Ведуча. А тепер давайте пограємо і
дізнаємося наскільки добре наші батьки
знають уподобання своїх дітей.

Гра «Розкажи про мене».

Хід гри. В грі по черзі беруть участь 2 пари:
тато з донькою і мама з сином. Діти і
батьки стають спинами один до одного,
ведуча ставить дитині запитання, вона
хитає головою „так” чи „ні”, а батько чи
мати відповідають вголос.

I пара

1. Чи любить Ваша дитина манну кашу?
2. Чи лягає спати о 12 годині ночі?
3. Чи чистить вранці зуби?
4. Чи бувають випадки, коли дитина говорить на правду?
5. Чи є у неї друзі?
6. Чи вміє мити посуд?

II пара

1. Чи подобається дитині малювати фарбами?
2. Чи вірить в Діда Мороза?
3. Чи хоче братика чи сестричку?
4. Чи подобається дитині ходити до школи?
5. Чи боїться залишатися сама вдома?

6. Чи вміє кататися на 2-колісному велосипеді?

Ведуча. Наші мами дуже веселі, вправні та швидкі.

1. Гра «Знайди свій колір».

Хід гри. Гравцям пропонується дві стрічки одного кольору (дитині й матері). Далі учасники гри діляться на три команди: жовті, червоні, зелені. Педагоги в руках тримають також стрічку одного з кольорів. Доки лунає музика, гравці танцюють, рухаючись по музичній залі. Коли музика зупиняється, гравці повинні зібратися довкола вихователя зі стрічкою такого кольору, яку мають гравці.

2. Гра „Скажи хороші слова про маму”.

3. Інтерв'ю у мами „Цікавий випадок з життя Вашої дитини”.

Ведуча. Батько! Яке це тепле, чудове слово. Через все життя воно проходить поруч зі словом „мама”. Ще раз схилиємо голови і дякуємо Вам, дорогі наші татусі, за вашу ласку, любов і турботу. Часто бувають такі випадки, коли тато повинен замінити маму. А про те як вправно це у нього виходить, давайте послухаємо пісню.

Діти виконують пісню про тата.

I хлопчик. Добре, в кого тато є,
Дужий, працьовитий:
І поради він дає,
Як то в світі жити.
І за руку проведе
Там, де слизько йдеться:
З ним дитина не впаде
І не спотикнеться.

II хлопчик. Він працює цілий день.
А з роботи прийде,-
Наче сонце золоте,
В хаті сонце зійде.
Втіха – радість настає,
Гріє, всіх голубить...
Добре, в кого тато є –
Той, що діток любить!

Ігри з татами.

1. Приготуй борщ та десерт (потрібно „на ринку купити” овочі та фрукти).
2. Хто швидше і краще пришиє гудзик.
3. Хто найбільше скаже лагідних слів для дружини.

Інтерв'ю для тата:

- Коли у дружини день народження?
- Якого кольору у неї очі?
- Про що мріє?
- Які квіти любить?
- Ваші перші думки після народження дитини.
- Яка була пора року, коли ви познайомились?

Ведуча. На нашому святі присутні ще й найстарші та наймудріші члени родини – бабусі та дідусі. Вони теж дуже веселі і талановиті.

Хлопчик. Є у мене дід хороший,
Я на нього дуже схожий,
Він про мене завжди дбає
І добру мене навчає.
У неділю з дідусем
Ми до стадіону йдем.
Буду бігати, стрибати, щоб як він
спортсменом стати.

Дівчинка. Про любу бабусю, друзі-малята,
Я можу багато розповідати:
Бабуся моя пече пиріжки,
І шиє, і в'яже, і знає казки,
І сльозинки мої витирає,
Ніякого горя з нею немає!
І, ніби веселка, вона усміхається,

Як сонечко тепле до нас пригортається.

І весело з нею у нашій родині.

Бабуся потрібна кожній дитині!

Ігри для бабусь і дідусів:

„Склади з частин прислів'я” („Не кричи, а краще навчи”, „Які мама й татко – таке й дитятко”, „Чоловік в сім'ї - голова, а жінка – душа”).

Ведуча. Колискова пісня, колискова,
То бабусина найперша мова.
Бабуся лагідно співає,
Коли дитину пригортає.

Гра „Колискова від бабусі”.

Гра – вікторина, як знавцеві пісень (ведуча промовляє уривок з пісні і пропонує варіанти відповіді):

- Несе Галя: відра, пепсі-колу, прапор, воду.
- Ой, у вишневому садочку, та й соловейко: працював, малював, цвірінькав, щебетав, танцював.
- Ой, на горі два: брати, грибки, будинки, дубки.
- Цвіте терен, цвіте терен, та й цвіт: засихає, кружляє, розцвітає, опадає.

Інтерв'ю для бабусі чи дідуса:

- Скільки років онуку чи онуці?
- Ким онука бажає стати, коли виросте?
- Улюблена страва?

Для дітей:

- Чим бабуся чи дідусь люблять займатися у вільний час?
- Коли у бабусі день народження?
- Коли у бабусі буває поганий настрій? Як цьому зарадити?

Український народний танок у виконанні дітей старшої групи.

Народна гра „Веселий бубон”.

Крісло побажань для гостей і дітей.

Ведуча. Шановні гості, батьки, діти! Я дякую Вам, що сьогодні Ви прийшли на наше свято, розділити з вашими дітьми найдорожче, що у нас є – радість спілкування. Я бажаю, щоб у ваших сім'ях поселилися любов, повага, достаток. Хай будуть Ваші руки сильними, а душі зрячими, хай поруч з матір'ю завжди йтиме батько, хай кожна дитина, яка приходить у цей світ, матиме ці два крила не для того, аби літати, а щоб впевнено ходити по землі.

Заклучна пісня.

Заняття для дітей старшого дошкільного віку: «Без верби і калини не уявляю України»

Марина ПАВЛОВА, вихователь

Нове покоління дітей, що підростає і готується до дорослого життя, наполегливо потребує своєчасного формування духовних запитів, пробудження пізнавальних інтересів. Задоволення цих потреб залежить, в першу чергу від дорослого, вихователів. Пізнання Батьківщини розпочинається в дитинстві з сім'ї та довколишнього світу.

Таким чином, узагальнюючи мету виховання, а саме відродження національної свідомості, духовності та формуванню цих основ ми передбачаємо тематичні заняття з патріотичного виховання малят з дитинства.

Мета: закріпити та поглибити знання дітей про рідний край – Україну. Розширити знання про народні символи: калина, верба; виховувати глибокі почуття любові до своєї Батьківщини, пробуджувати інтерес до розширення світогляду дітей. Розвивати зв'язне мовлення, творчу уяву, пам'ять.

Хід:

Є багато країн на землі,
В них озера, річки і долини,
Є країни великі й малі,

А найкраща завжди – Батьківщина!

Вихователь: - Про що цей вірш?

- Що ви уявляєте, коли говорите про Україну?

- Як називається місце де ми народилися?

Вихователь: Батьківщиною ми називаємо місце, де ми народилися, Батьківщиною ми називаємо країну, в якій ми живемо. Батьківщина, як мати, в кожного одна, тому її треба щиро любити, берегти, охороняти. Природа нашої країни дуже мальовнича, є гори, річки, моря, озера, цілющі джерела майже по всій території. З давніх давен письменники прославляли у віршах мальовничу природу українського народу.

Вірш:

Україна – рідний край
І мова наша солов'їна.
Люби, шануй, оберігай
Усе, що зветься Україна.

Не тільки природою славиться Україна. Ми не раз говорили з вами про державні символи України. А зараз давайте пригадаємо національні символи, без яких неможливо уявити нашу гарну Україну!

Відповіді дітей:

Квіти: мак, волошки, чорнобривці, мальви, барвінок.

Дерева: тополя, верба, дуб і звісно куш калини.

Вихователь: Без верби та калини нема України – кажуть в народі.

- Посадиш біля хати калину – будеш мати долю щасливу.

І часто матусі колихали своїх дітей, сидючи під калиною, наспівуючи колискові пісні:

Спи, дитино, бо покину,
Сама піду по калину.
Наламаю калиноньки
Та й покладу в голівоньки.
А калина буде цвісти,
А дитина буде рости.

Традиційно українські жінки вміли вишивати, прясти і шити, тож вишивали матері в дорогу своїм синам сорочки і рушники. Щоб була дорога та доля була доброю, світлою і щоб повертались діти додому.

Не лише для краси вишивались сорочки. Вважалося, що візерунки будуть завжди нагадувати про рідний край, домівку, про батька і неньку, куди б людина не поїхала. Поверх сорочки жінки та дівчата одягали плахту та пояс-крайку.

Українців завжди розпізнавали за гарним вишитим вбранням. Українські жінки та дівчата вишивали сорочки для близьких людей: мати – для дитини, чоловіка; бабуся – для онуків; дівчина – для коханого. Вони дарували їх на щастя та здоров'я.

Розгляд демонстраційного матеріалу:
сорочки-вишиванки. Звернути увагу на колір ниток, візерунки.

Бесіда, питання:

- Де розміщені на вишиванках узори?
- З яких геометричних фігур вони складаються?
- Які ще ми бачимо візерунки на сорочках?
- Якого кольору більше?
- Дітям пропонується «вишити» свої перші сорочки – вишиванки.

Творче завдання.

Вірш читає дитина:

Дитино українська!
Землю свою
В рученнях чистих тримай!
Люби її, бережи,
До неї зла не впускай!
Тоді і до тебе зло не торкнеться,
І ненька – земля тобі усміхнеться!

Заняття для дітей старшого дошкільного віку «Україна - моя Батьківщина»

Марина ПАВЛОВА, вихователь

Мета: уточнити і закріпити уявлення дітей про країну, розширити знання про державні символи, ознайомлювати з історією великих державних символів. Розвивати патріотичні почуття, виховувати любов до Батьківщини.
Хід заняття:

ВИХОВАТЕЛЬ:

Всі мершій сідайте діти,
Домовляйтесь не шуміти.
Тож гаразд, часу не гаємо
Заняття розпочинаємо.

Звучить музика (Юлія Май "Україна")

ВИХОВАТЕЛЬ: Діти, які слова ми чули в пісні? Яке слово повторюється найчастіше?
ВІДПОВІДІ ДІТЕЙ.

ВИХОВАТЕЛЬ: Поясніть мені слово Батьківщина. Чому її урівнюють з ненькою?

Так. Батьківщина як і мати одна. Це місто, де ми народилися і живимо, де жили наші предки. Що ви намалювали, якби вам запропонували намалювати Україну?

ВІДПОВІДІ ДІТЕЙ: (ріки, дерева, квіти, птахів, маму, тата, будинки, хати, пшеницю, сонце).

ВИХОВАТЕЛЬ: У кожної країни є свої державні символи. Назвіть символи України.

ВІДПОВІДІ ДІТЕЙ: (Герб, Тризуб, Прапор, Гімн).

ВИХОВАТЕЛЬ: Гімн це найголовніша пісня України. Вона має назву "Ще не вмерла Україна". Гімн завжди слухають стоячи.

ЛЕГЕНДА:

Колись давно жила жінка. І було у неї три сина. Росли сини чесними, сміливими, дуже любили свою матусю. Підросли сини і вирішили піти в світ прославляти свою матір. Вирушив у дорогу найстарший син. Мати на згадку подарувала йому золоту корону з трьома промінцями. Пішов син між людьми. І за трипроменевою короною, яка зігрівала людей, вела вперед, показувала шлях до кращого життя дали першому синові ім'я Тризуб.

А там де був наймолодший син завжди лунала дзвінкоголоса пісня. І одержав третій син за свій голос ім'я Гімн.

Настала черга йти між люди середньому синові. Мати подарували блакитно - жовтий одяг. Своїми справами прославив він матір. Одержав син ім'я Прапор.

І з того часу ідуть поруч три брати Тризуб, Прапор і Гімн - і прославляють неньку. І там де вони проходять - лунає урочиста пісня.

Золотий тризуб на блакитньому тлі-
символ влади.

Герб - це частина корони.
Прапор України - це синьо-жовтий стяг.

ФІЗХВИЛИНКА.

Народна гра. "Чий віночок найкращий". Діти розподілені на дві групи. Кожна група стає в коло. На слова вихователя:

Візьмемось за руки,
Підемо на луки,
Там сплетемо віночок
Станемо в таночок.

Діти беруться за руки і йдуть по колу ліворуч. На останньому рядку зупиняються, піднімають руки догори. Вихователь в цей час промовляє:

Чий найкращий віночок,
Той піде в таночок.

Діти швидко опускають руки на плечі своїм сусідам. Діти відзначеного кращого кола танцюють, а решта плескає в долоні.

ВИХОВАТЕЛЬ зачитує вірш про нашу рідну Україну:

Любіть Україну, як сонце, любіть.
Як вітер і трави, і води.
В годину щасливу і в радості мить,
Любіть у годину негоди!
Любіть у коханні, в труді, у бою,
Як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою
І вічно ми будемо із нею!

Гарні слова у віршах, вони надихають наше серце любов'ю до рідного краю, до єдиної нашої Батьківщини.

І по закінченню заняття на пам'ять ми зробимо творче завдання "Склади Прапор".

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Ще не вмерла України ні слава, ні воля.
Ще нам, браття українці, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Станем, браття, в бій кривавий
від Сяну до Дону,
В ріднім краю панувати не дамо нікому;
Чорне море ще всміхнеться,
дід Дніпро зрадіє,

Ще у нашій Україні доленька наспіє.
Душу, тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
А завзяття, праця щира свого ще докаже,
Ще ся волі в Україні піснь гучна розляже,
За Карпати відоб'ється, згомонить степами,
України слава стане поміж ворогами.
Душу, тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

П. Чубинський

Музейна педагогіка

Марина ПАВЛОВА, вихователь

Музейна педагогіка - один із видів педагогічної практики. В зв'язку з цим діти старшої групи «Калинонька» відвідали в ЗОШ № 6 музей-світлицю. Відкриття музею відбулося в 1995 році засновником якого була Черкашина В.Я. та весь педагогічний колектив. З того часу музей-світлиця поповнювався новими експонатами, які з любов'ю та ніжністю зберігаються для наступних поколінь.

Під час проведення музейного заняття був створений сприятливий емоційний фон. Текст екскурсії був логічно пов'язаний із екскурсією, а виклад Пасечник Ірини Петрівни – доступний та цікавий з теми експозиції.

Внутрішній інтер'єр хати поділявся на чотири зони; побутова – піч, камін; робоча – зона для праці, станок, інструменти тощо; спальня – піл, колиска, скриня; покуття – найсвятіше місце.

У народі кажуть: «Піч – наша мати, як мати зігріває своїм теплом, і ласкою, так і піч дає багато тепла. Тут господиня готувала їжу, пекла у печі паляниці духмяного хліба, навчала коло печі і доньку. У куточку біля печі завжди були рогаці, коцюбі, кочерги, хлібна лопата. Рогаці були різних розмірів, щоб і великі і маленькі горшечки можна було брати із печі. Коцюбою поправляли дрова, розгортали жар в печі.

Запам'ятали діти народну мудрість: «Не в тому річ, що в хаті піч, а в тому діло, щоб у печі кипіло».

Посиділи діти також і на дерев'яній лаві. Лави на свята прикрашали доморобними рядками, а в заміжніх сім'ях – килимами. Також діти розглядали скриню, яка завжди була у великій пошані. Сюди складали одяг, рушники, полотно, прикраси – все найцінніше для господині.

Виготовлялися скрині з липи, тополі, берези чи верби.

Не байдужими залишили малят також і рушники. Діти запам'ятовували за яким призначенням розрізняли рушники: «утирячи», які використовувалися для рук і

обличчя, «стирок» - для посуду, стола і лав; рушники для прикрашення – буденні та святкові, рушники обрядові, що обрамляли ікони у парадному кутку хати. Ще його називали «Святковий кут», де господарі завжди просили у Бога захистити їх хату та родину від горя та біди.

Під час екскурсії діти з задоволенням розширили свої знання про використання та зберігання глиняного посуду. Розташування посуду мало символічне осмислення. Частина кухонного посуду (горщики, ранки, тощо). Трималися біля печі, під припічком. У заміжніх господарів зберігався посуд на настінній шафі – поставцем.

«Баю, баю, бай сонечко, гойдай ти мою кровинку – малесеньку дитинку» - співали маленькій дитині у колисочці. Колисанка для немовлят здивувала дітей., вони майже поривалися побачити маленьку дитину та заспівати для неї колискову пісню.

«Хата, як віночок, господиня мов квіточок».

«У хорошій господині хата – то повна чаша».

Ще багато чого дізналися діти під час екскурсії, враження від неї залишилося на все життя.

Спортивна розвага: «Козацьки забави»

Олена СТЕПАНЕНКО, вихователь

«Патріотичне почуття за свою природу є інтегральним. Оскільки об'єднує в одне ціле усі сторони розвитку особистості: моральну, трудову, розумову, естетичну, фізичну. Воно формується поступово під впливом навколишнього середовища та інших виховних чинників»

Любомира Калужька

(У запису звучить «Запорізька похідна». Діти в українських костюмах заходять до залу)

Ведуча: Шановні гості! Ми щиро вітаємо вас на нашому святі. А свято у нас незвичайне, веселе, пісенне, музичне. На нашому святі будуть для всіх і гумор, і танці, і пісня, і сміх. Ми і вас запрошуємо поспівати з нами, повеселитися, щоб свято надовго у серці лишилось, бо ж українська душа споконвіку любила веселитися, забуваючи всі негаразди. А ще ж усім відомо де козак, там пісня, жарти.

Дитина:

В народі кажуть:
Пісня-пісенька –
Веселощів невістонька!
Заспіваймо!

Дитина:

Хай музики грають,
Хай пісні співають,
Веселе свято у нас
У добрий час!

Діти виконують пісню «Будем козаками» під музику виходить козак.

Козак: Здоровенькі були, любі друзі!
Здоровенькі були!
Бачу, славні малюки
Тут зібрались залюбки.
Всі ми вірим у майбутнє своє,
Хай вічно Україна, наша ненька живе!
Так давайте веселитись,
Щоб земля гула,
Щоб на рідній Україні
Доленька цвіла.

Козак:

Я козак Голота. Прийміть від мене козака і від усього козацького роду найщиріші вітання та побажання:

Щоб хлопчики-козачки
Були міцними, як дубки!
А дівчата ластівки –
Як червоні ягідки!

- Будьте багатими, як земля, веселі, як весна, здорові, як вода!

Козак: Ох і любив я забавляться, коли був такий як ви. А ви для чого зібралися сьогодні у цій святковій залі?

Ведуча: Козаче, зараз наші діти скажуть для чого ми тут зібралися.

Дитина: Сьогодні свято нас зустріне,
Сьогодні все козацтво тут,
У цьому залі радість лине,
Козацькі ігри всіх нас ждуть!

Ведуча: А правил козацьких ви не забули?

Хлопці: Не забули!

1. Козак – чесна, смілива людина,
Найдорожча йому – Батьківщина!
2. Козак – слабому захисник
Цінити побратима звик!
3. Козак – усім народам друг,
І лицарський у нього дух!
4. Козак українську любить мову,
Він завжди держить своє слово.

Діти співають пісню «Козачата»

Фізичний розвиток

Козак:

Бачу виростите ви справжніми лицарями. А чи знаєте ви, що козаки для того щоб долати ворогів тренують свої м'язи. Тож пропоную вам козачата трішки потренуватися.

Діти виконують вправи разом з козаком.

Ведуча: Гідно ми порозважаємось

В різних іграх позмагаємось.

Козачата в нас всі гожі,

Нам покажуть, хто що може.

Козак: І веселі, і завзяті

Підростають козачата,

А тепер прийшов вже час

Спритність виявить для нас.

Ну, виходьте сміливіше, козачата,

Вболівають хай і гості, і дівчата!

Хлопці діляться на два гурти.

Ведуча: Змагатися будуть два гурти козачат,
гурт «Весельчаки» і гурт «Силачі».

Побачимо який гурт сильніший.

Козак: Перше завдання – «Перетягування каната» (гурти перетягують канат).

Козак: Друге завдання. Бували випадки, коли козаки в боях потрапляли в полон, але вони за всяку ціну намагалися втекти з полону.

Отже, наше наступне завдання – «Втеча козаків з полону».

Проводиться естафета «Стрибки на великих м'ячах».

Козак: Третє завдання. Козакам часто доводилося відстоювати свою честь в боях і тому вони вміло володіли булавою.

Проводиться естафета «Булава козака», хлопці стоять на лаві з булавою, перемагає той, хто зіб'є з лави суперника.

Ведуча:

Молодці, козачата! Ви були швидкими, як вітер, прудкими, як зайці, і показали нам своє уміння. Переможці нагороджуються в'язкою бубликів, а вони пригостять усіх учасників змагань.

Хлопчик: Що ви, хлопці, зажурились?
Та невже ви притомились?
Годі думати, гадати,
Нумо до дівчат гуляти!

Хлопчики гуртом підходять до дівчат.

Хлопчик: Дівчата! Знаємо, що ви гарні господині, то може, ви нас почастуєте?

Дівчата: Почастувати можемо! І улюблені страви козацькі знаємо, це – вареники, куліш, риба. Одну страву ми приготували. Відгадайте яку?

Місили, місили,
Ліпили, ліпили,
А тоді – хіп, та в окріп,
В масло та сметану.
Хто зуміє відгадати,
Того будем частувати.

Хлопчики: (сміються): О, та це ж вареники!

Ведуча: Так, так, це вареники. То ви хочете вареників? (Хочемо!) Дівчата, наші хлопці вареників хочуть.

Дівчинка: Та ми їм пісню таку заспіваємо.

Дівчата співають пісню «Я україночка».

Дівчинка: Ой ви, хлопці-забіяки,
Ніс не задирайте,
Ви із нами на змагання
Дружно всі вставайте.

Ведуча: Нумо позмагаємось, хто швидше перенесе вареники.

Змагаються хлопчики і дівчата.

Дерев'яною ложкою переносять вареники з макітри в макітру.

Хлопчик: Дівчата, та це ж якісь несправжні вареники!

Дівчинка: Не журіться, не хвилюйтесь, будуть вам і справжні вареники!

Дівчата виносять у макітрі справжні вареники.

Вареники не погані,
Вареники у сметані.
Їжте, їжте, просим щиро,
Вареники наші з сиром.

Хлопчики збігаються до макітри, нюхають вареники.

Козак: Дівчата, справжні господині. А чи дівчата такі ж спритні, як і хлопці.

Естафета «Плетіння віночка». Пробігати між кеглями, взяти квітку принести до своєї команди, приклеїти на вінок.

Ведуча: Віночок сплели, тепер можна пограти в наступну гру.

Естафета «Вийся віночку».

Передача віночка з однієї голови на другу.

Козак: Молодці дівчата. Бачу, що в спритності не поступаєтесь хлопцям. А зараз я запрошую всіх до гри «Хусточка».

«Ой, на горі льон, льон,
Під горою мак, мак,
Робіть любі, козаченьки
Ось так!»

Діти встають в коло, хусточку передають зі словами один одному, кому хусточка дістанеться на слова: «Ось так!» виходить в коло і показує танцювальні рухи, діти виконують разом з нею.

Хлопчик: Досить вже грати,
Нумо танцювати!
Ой, заграйте музики,
У мене нові черевики,
Танцювати я мастак
Український наш гопак.

Діти виконують танок «Гопак».

Козак:

Молодці, діти. Ви сьогодні продемонстрували силу і спритність козацького роду.

Ну ось і все, пройшли ми з вами
Крізь вогонь і воду.

Я скажу так: козацькому роду
Не буду переводу.

Ведуча:

Ми переконалися, що козаки – то люди веселі, кмітливі, дотепні, сміливі, на всякі витівки гаразд і над усе люблять свою Батьківщину.

Красивий, щедрий рідний край,
І мова наша – солов'їна.

Люби, шануй, оберігай
Наш край, що зветься Україна!

Виховання патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку

Лідія ВАССЧКІНА, вихователь

Кожне нове покоління людей живе і розвивається у певному національному середовищі, життя якого залежить від особливостей державного устрою країни.

Основними завданнями педагогів у роботі з патріотичного виховання дітей дошкільного віку є:

- розширювати уявлення про місце кожної людини в соціальному середовищі, необхідність дотримання морально-етичних норм суспільства;**
- формувати у дітей позитивний образ Батьківщини та рідної домівки;**
- виховувати любов і повагу до членів своєї родини, бажання піклуватися про них;**
- формувати ціннісне ставлення до культури українського народу, його історичного минулого, мови, звичаїв, традицій;**
- виховувати почуття власної гідності як представника українського народу;**
- навчати дотримуватися культури поведінки у щоденній життєдіяльності;**
- почуття власної гідності як представників свого народу;**
- толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.**

Дитина набирається вражень та знань про навколишнє: про близьких людей, про свою милу Батьківщину, які залишають у душі її незабутні спогади на все життя. З ранніх років вчать закладати в малюка готовність захищати й примножувати здобутки народу, рідного краю. Як відомо, у житті є різні цінності. Але є й такі святині, які ні з чим не можна зіставити і порівняти - Вітчизна, відданість рідній землі й народові.

Виховання любові до своєї країни ми поєднуємо з поданням дитині елементарних знань про державу і право, про національну символіку – Державний герб, Прапор, Гімн, з вихованням поваги до символів української держави. Ознайомлення дітей зі звичаями, традиціями, народними обрядами, малими жанрами фольклору.

Сьогодні всім зрозуміло, що саме життя ставить завдання – виховувати у дітей любов до Батьківщини, українського народу, національну самосвідомість, гуманістичну мораль.

Ідея громадянськості залишається однією з основоположних під час становлення будь-якої держави. Тому для сучасного дошкільного закладу найактуальнішою є проблема виховання юних громадян, які мають розвинені громадянські цінності та чесноти. І дуже

важливо, щоб наші діти були підготовлені до активної участі у цьому процесі.

Дошкільний період – найбільш сприятливий для формування громадянських рис особистості. Саме в дошкільному закладі відбувається початковий етап соціальної адаптації дитини до умов життя в товаристві незнайомих людей. У зв'язку з цим перед педагогом постає завдання: формувати первинні прояви майбутнього громадянина, забезпечити входження дитини в природний світ, традиції українського народу.

Громадянське виховання складається з багатьох компонентів, формування яких часто відносять до певних видів виховання: патріотичного, морального, правового, екологічного тощо. Воно покликане формувати патріотів Батьківщини, здатних до творчої діяльності, особистісної самореалізації, свідомого соціального вибору.

Для формування в дітей початкових соціальних і громадянських уявлень, моральних суджень і оцінок потрібно насамперед накопичити в них конкретні враження про навколишнє життя, збагатити їх певними знаннями про суспільні явища, події, громадянську поведінку людей. Лише на цій основі у дітей виховуються перші почуття, які поступово перетворюються в осмислене і обґрунтоване ставлення до навколишнього.

Враження і уявлення про різні суспільні явища вихованці дошкільних закладів дістають двома шляхами: стихійно, індивідуально, ненавмисно — в процесі впливів всієї різноманітності навколишнього життя — і цілеспрямовано, систематично — в організованому педагогічному процесі.

Перший шлях збагачує дитину яскравими, заснованими на емоціях уявленнями, другий систематизує враження і підводить до узагальнень. Збагачення дошкільників певними знаннями про явища і події суспільного життя, поглиблення їх здійснюється під час проведення спостережень та екскурсій, на заняттях з розвитку мови та ознайомлення з навколишнім. Для успішного засвоєння дітьми цих знань важливо визначити систему занять та зміст і кількість пізнавального матеріалу. З метою свідомого оволодіння дітьми знаннями, розвитку їхнього вміння аналізувати, узагальнювати, встановлювати залежність між явищами і подіями необхідно дотримуватися послідовності, поступовості ускладнення матеріалу від заняття до заняття. В цілому це сприяє розвитку розумових здібностей, правильному сприйманню ними навколишньої дійсності, усвідомленню деяких соціальних явищ і подій, моральної сторони дій і вчинків людей. Неодмінною умовою свідомого й успішного засвоєння пізнавального матеріалу у процесі формування уявлень і початкових патріотичних почуттів є опора на власний досвід дітей. Формування знань потрібно пов'язувати з їх життєвою основою — різноманітним чуттєвим сприйманням образів, що є в дітей. Це допоможе дошкільнятам знаходити опору в знайомих уявленнях про конкретні явища і події навколишнього світу для усвідомлення нових уявлень і понять.

Висновки про рівень сформованості у дітей громадянсько - патріотичних почуттів можна зробити, з'ясувавши ставлення дітей до суспільних подій та явищ і мотиви виконання ними суспільно корисних справ.

Важливим напрямом патріотичного виховання є прилучення до народознавства-вивчення культури, побуту, звичаїв рідного народу. Дошкільників ознайомлюють з культурними і матеріальними цінностями

родини і народу, пояснюють зв'язок людини з минулими і майбутніми поколіннями, виховують розуміння смислу життя, інтерес до родинних і народних традицій.

Значну роль у вихованні дітей відіграють народні традиції — досвід, звичаї, погляди, смаки, норми поведінки, що склалися історично і передаються з покоління в покоління (шанувати старших, піклуватися про дітей, відзначати пам'ятні дати тощо). З традиціями тісно пов'язані народні звичаї — усталені правила поведінки; те, що стало звичним, визнаним, необхідним; форма виявлення народної традиції (як вітатися, як ходити в гості та ін.).

Прилучаючись до народознавства, діти поступово утверджуватимуться у думці, що кожен народ, у тому числі й український, має звичаї, які є спільними для всіх людей. Пізнаючи традиції, народну мудрість, народну творчість (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки тощо), розширюючи уявлення про народні промисли (вишивка, петриківський розпис, яворівська іграшка), вони поступово отримують більш-менш цілісне уявлення про втілену в художній і предметній творчості своєрідність українського народу. Водночас у дітей розширюються знання про характерні для рідного краю професії людей, про конкретних їх представників. При цьому вихователь повинен не стільки піклуватися про збагачення знань, скільки про їх творче засвоєння, розвиток почуттів дітей. У дошкільному віці вони залюбки беруть участь у народних святах і обрядах, пізнаючи їх зміст, розвиваючи художні здібності, навички колективної взаємодії.

Справді, якщо патріотизм — це почуття приязні, відданості, відповідальності і т.д. до своєї Батьківщини, то дитину ще в дошкільному віці необхідно навчити бути приязною (до чого-небудь, бути відповідальною в її малих справах, вчинках).

Перш ніж дитина навчиться співпереживати бідам та проблемам Батьківщини, вона повинна навчитися співпереживанню взагалі як людському почуттю. Захоплення просторами країни, її красою та природними багатствами виникає тоді, коли дитину навчили бачити красу безпосередньо навколо себе.

Ранній вік

Також, перш ніж людина навчиться трудитися на благо Батьківщини, необхідно навчити її добросовісно виконувати трудові доручення, прищеплювати любов до праці.

Таким чином, базовим етапом у формуванні в дітей любові до Батьківщини необхідно вважати накопичення дитиною соціального досвіду проживання у своїй Вітчизні та засвоєння усталених норм поведінки, взаємовідносин.

В групі раннього віку «Зайчєня» проведено заняття «Українка я маленька, українці тато й нєнька», мета якого продовжувати вчити дітей орієнтуватися в назві своєї країни, національності її жителів, формувати в дітей уявлення про елементарні характерні особливості національного одягу, виховувати любов до своєї країни, її мешканців.

Також проводилось заняття з малювання «Стрічки до віночка». Мета: створювати в дітей радісний піднесений настрій, вчити дітей малювати прямі лінії, закріпити уявлення про кольори, виховувати інтерес до національного одягу.

Створені дидактичні ігри на патріотичну тематику:

Гра «Український прапорець»

Мета: закріпити знання дітей про свою країну: її назву, символи, зокрема, прапор. Уточнити уявлення дітей про кольори, розвивати увагу, мислення, бережливе ставлення до українських символів.

Гра «Збери віночок»

Мета: ознайомити дітей з елементом українського національного одягу – віночком. Вчити називати квіти, їх кольори. Розвивати дрібну моторику. Виховувати любов до України.

Знайомимо дітей з українськими національними іграшками, їх призначенням.

В групі діти постійно слухають українські народні казки, розглядають ілюстрації у книжках.

Для виховання патріотичних почуттів у дітей, любові до своєї країни в групі створено український куточок, який містить ляльок у національних костюмах та знайомить з українськими рослинними символами.

Патріотичне почуття за своєю природою – інтегральне, оскільки об'єднує в одне ціле всі сторони розвитку особистості: моральну, трудову, розумову, естетичну, фізичну.

Воно формується поступово під впливом навколишнього середовища та інших виховних чинників. Бути патріотом – означає любити материнську мову, свій дім, батьків і усіх людей, природу рідного краю, звичаї, шанувати традиції народу, людську працю, прагнути не лише зберігати духовні скарби народу, а й примножувати їх.

Саме ці проблеми і є визначальними у громадянському вихованні дітей дошкільного віку.

МІЙ КРАЙ

Україна — край мій рідний
Від Кавказу по Карпати,
І веселий, і свободний,
І великий, і багатий.

Де є в світі кращі ріки,
Як Дністер, Дніпро-Славути?
Хто покине їх навіки,
Тому в серці вічна смута.

Де є в світі кращі гори,
Де таке повітря свіже?
Де шумлять так гарно бори
І хвилює спіле збіжжя?

Де ясніше сонце світить,
Де гарніше зорі сяють?
Де ж солодше пахнуть квіти —
Як у нашій любім краї!

Р. Купчинський

Мово рідна, звучи в нашім домі

Тамара ГАВРИЛОВА, вихователь

Українська мова... вона така неповторна, мелодійна і співуча, бо ввібрала в себе гомін дібров і луків, лісів і полів, духмяний, п'яний запах рідної землі. У народу немає більшого скарбу, ніж його мова. Ще в дитинстві рідна мова допомагає нам пізнавати світ, відкривати для себе великий і чарівний світ життя. Без мови не може існувати й розвиватися суспільство, бо вона допомагає людям обмінюватися думками, висловлювати свої почуття, досягати взаєморозуміння, створювати духовні цінності. Бо саме мова – це характер народу, його пам'ять, історія і духовна могутність. У ній відбиваються звичаї, традиції, побут народу, його розум і досвід, краса і золотий запас душі, з якого ми виростаємо, яким живемо, завдяки якому ми маємо право милуватися й пишатися рідним краєм, повторюючи слова М.Рильського:

**«Мужай, прекрасна наша мова,
Серед прекрасних братніх мов!»**

Виховна година з дітьми 1 класу:

**«Мужай, прекрасна
наша мова,
серед прекрасних
братніх мов»**
М. Рильський

Вихователь:

Рідна мова в рідній школі!
Що бринить нам чарівніш?
Що нам ближче і миліш?
І дорожче в час неолі?!
Рідна мова! Рідна мова!
Що в єдине нас злива?
Перші матері слова,
Перша пісня колискова!

Юні друзі! Усі ви юні сини і доньки нашої рідної України. Вам належить продовжувати славний літопис її ратних і

трудових справ, передавати з покоління в покоління слова незабутнього Володимира Сосюри: «Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема», які повинні для кожного з вас стати наказом-заповітом, зробити вагомий внесок у збереження і збагачення рідної мови.

1-й учень:

Рідне слово,
Ти постаєш в ясній обнови,
Як пісня, линеш, рідне слово,
Ти наше диво калинове,
Кохана материнська мова!

2-й учень:

Несеш барвінь гарячу, яру
В небесну синь пташиным граєм.
І, спинивши там від сонця жару,
Зеленим дихаєш розмаєм.

3-й учень:

Плекаймо в серці кожне гроно,
Прозоре диво калинове,
Хай квітне, пламенить червоно,
В сім'ї великій, вольній, новій.

4-й учень:

Ми з нею відомі усюди,
Усе в ній, що треба нам, є,
А хто свою мову забуде,
Той серце забуде своє.

5-й учень:

Вона, як зоря пурпурова,
Що сяє з небесних висот.
І там, де звучить рідна мова,
Живе український народ.

Вихователь:

«Мова кожного народу неповторна і - своя» - це рядки з вірша. Ми також любимо свою українську мову і називаємо її калиною, солов'їною, барвінковою. Вона є державною мовою України.

6-й учень:

Мова кожного народу –
Неповторна і своя;
В ній гримлять громи в негоду,
В тиші – трелі солов'я.

7-й учень:

На своїй природній мові
І потоки гомонять;
Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.

8-й учень:

Солов'їну, барвінкову,
Колосисту – на віки –
Українську рідну мову
В дар мені дали батьки.

9-й учень:

Берегти її, плекати
Буду всюди й повсякчас,
Бо ж єдина – так, як мати, -
Мова в кожного із нас!

Вихователь:

Ви – діти великого українського народу, коріння якого сягає глибини віків. Древньою і водночас вічно молодого є й наша мова: барвіста, милозвучна, чарівна. Для нас вона рідна, і ми зобов'язані берегти її, як зіницю ока.

10-й учень:

Раз мені казала мати:
«Можеш мов багато знати,
Кожну мову шанувати,

Та одну із мов усіх,
Щоб у серці ти зберіг».
В серці ніжну і погідну
Збережу я мову рідну.

11-й учень:

Буква до букви – слово вродилось,
Заусміхалось, заколосилось;
Серце зраділо слову, як брату,
Слово – це щастя, слово – це свято.

12-й учень:

Слово до слова – думка вродилась,
З уст, ніби пісня, щиро полилась.
Ніжна, красива, мудра, крилата,
Думка – це радість, думка – це свято.

13-й учень:

Вчімося, друзі, слово любити.
Слово до слова – й думка сповита.
Люди без думки – птиці безкрилі,
З думкою люди мудрі й щасливі.

Вихователь:

Діти, ми з вами маємо знати, як народилися наші літери, адже мовознавці твердять, що наша мова – древня. Запросимо до нас Королеву Абетку і попросимо її розповісти нам про походження нашого письма.

Королева Абетка:

Понад тисячу років тому це зробив болгарський священник, вчений і просвітителю Кирило разом зі своїм братом Мефодієм. Для створення букв скористалися візантійським алфавітом, а своє письмо назвали глаголицею. Разом вони створили два письма. У першому, Глаголиці, позначки були дивно закручені, нагадували ієрогліфи, писати ними було нелегко. Довелося придумувати інші значки. У новій абетці позначки прості та зручні й пишуться швидко. Назвали Кирилицею. Вона складалася із сорока трьох букв. В її основі лежав грецький алфавіт. Кирилиця точно передавала на письмі звуки мови. Глаголиця мала 38 букв. У 10 столітті кирилиця і глаголиця існували одночасно. Пізніше почали користуватися лише кирилицею. Так виникла писемність, якою ми зараз користуємося. То ж, коли будете читати свої улюблені книги, згадуйте про те, скільки пригод і змін довелося зазнати літерам, перш ніж вони стали такими, як зараз.

14-й учень:

Кожну літеру ціни,
Бо немає їм ціни.
Ось відома в давнину
Дудочка-сопілка,

Виймеш літеру одну –
І вже буде спілка.
Сварка йде така, що й ну! –
Перепалка (бійка),
Зміниш літеру одну –
Мирна перепілка.
Зміниш літеру одну
У словечку бійка –
І вже – леле – на сосну
Мчить звірятко білка.
Більше прикладів не дам,
Помізкуй – придумай сам.
(Учні називають пари таких слів (сіно – сіло;
село – сало).

Вихователь:

Наша мова калинова
І ласкава, і медова,
І багата, і не бідна –
От що мова наша рідна!
Розцвітай же, слово!
І в родині, і у школі,
Й на заводі, і у полі.
Пречудесно, пречудово –
Розцвітай же, слово!

«Патріотизм – серцевина людини, основа її активної позиції»

В.О. Сухомлинський

Тетяна ГОРДІСНКО, вихователь

Патріотичне виховання – багатогранне. Головною метою є прилучення дітей до народознавства, звичаїв народу, вивчення українського одягу, страв. У дітей виховуються: допитливість, винахідливість, співчуття. Діти моєї молодшої групи знають назву свого міста, що ми живемо на Україні і ми українці. Програма «Українське дошкілля» передбачає формування у дітей уявлення про сім'ю, рідних. Граючись у дидактичні ігри «Моя сім'я», «Назви лагідно», «Професії батьків», діти називають членів своєї родини. Прищеплюю дітям почуття поваги і любові до рідних через проведення сюжетно-рольових ігор «Допоможемо мамусі», «Накриваємо стіл», «Бабусині помічники» та інші.

Завдяки батькам у групі був облаштований український куточок, який

допомагає знайомити дітей з українською символікою, іграшками, рушниками, віночком, одягом. Пропоную о Вашої уваги заняття.

«Рідна Україна»

Мета: ознайомити дітей з державною символікою України (герб, прапор), вправляти у вправному читанні віршів напам'ять. Розвивати мовлення, увагу, пам'ять. Виховувати патріотичне виховання, любов та інтерес до рідної держави.

Хід

1. Вірш вихователя

«Мати – Україно,
Перше наше слово з нами повсякчас.
Мати – Україно,
Ти одна у нас.
Ниви і діброви, і садів окрас –
Рідна мати Батьківщина,
Ти ж одна у нас».

2. Бесіда з дітьми

- Діти, як називається наша країна? (Україна)
- А люди, які живуть на Україні? (українці)
- Давайте пригадаємо вірш про Україну.

3. Діти всі разом розповідають вірш:

Всі малі та всі ми друзі,
Ми – одна родина!
А найкраща наша мати –
Рідна Україна!

Вихователь. Молодці, діти!

- А хто ще бажає розповісти вірші?

Вірші дітей

Дитина. Моя Україна – широкі простори
Поля і левади, моря і гори!

Дитина. Моя Батьківщина – велика країна
Весь Всесвіт – для мене вона
Найкраща у світі моя Україна
У цілому світі одна!

Вихователь. Ми живемо в Україні і любимо співучу мову, прекрасних людей, українські пісні, вірші і красиву природу.

Київ – столиця України. Головна річка країни – Дніпро. Багато музеїв, парків.

Україна має свої державні символи: герб, гімн, прапор.

Вихователь. Наш герб – тризуб.

Це воля і слава, сила!

Нашому гербу багато-багато років. Його зображають на документах, грошових знаках.

Вихователь. Давайте ми перепочинемо. Зробимо велике коло.

Фізхвилинка.

В нашій групі друзі всі

Я і ти, і ми, і ви!

Добрий день, тому хто зліва,

Добрий день, тому хто справа,

Ми – одна сім'я!

Вихователь. Національний прапор України – це синьо-жовтий стяг. Він є в кожній державі.

Синьо-жовтий прапор маєм,

Синє – небо, жовте – жито

Ми з ним дужі і єдині,

Ми навіки є народом

Українським в Україні.

А тепер сідайте за столи, я пропоную вам самостійно виготовити прапор України.

- Що потрібно для аплікації? (клей, папір, пензлик)

- Який колір клеїмо у горі? (синій)

- А під ним? (жовтий)

- Що означають кольори прапора?

Самостійна робота дітей.

Підсумок заняття

- Яка наша Україна? (велика, квітуча, гарна)

- Що сподобалося вам на занятті?

Я запрошую вас до таночка «Гопачок»

«Дуже просять чоботи – чоботята

Затанцюйте, хлопчики й дівчата,

То ж заграємо весело гопачок

Хай танцює, стукає каблучок».

Для подальшого знайомства дітей з нашим містом, я виготовила книгу «Моє місто», яка ознайомить дітей з гербом, прапором міста, видатними пам'ятниками, людьми, шахтарями. Ознайомлюю дітей з гуртками міста, які вони зможуть відвідувати у музичній школі, спортивному комплексі, клубі ім. Воровського, палаці культури ім. Артема, у Будинку творчості.

Для закріплення знань дітей виготовила власноруч кубики «Стежинками міста». Діти із задоволенням складають малюнки рідного міста.

Прислів'я на тему «Рідний край»

«Козацькому роду - нема переводу»
«За рідний краї життя віддай»
«Кожному мила своя сторона»
«До дому і кінь швидше біжить»
«Людина без Вітчизни – як соловей без пісні»
«Україна – рідний край, про її добробут дбай»
«У чужій стороні і сонечко не так світить»

Завершити свою невеличку статтю бажаю віршем Л. Реви «Ми любимо свій рідний край»

«Ми любимо свій рідний край,
Як не любити Україну!
Це наша славна Батьківщина,
Квітуча, світла, зоряна –
Про нас піклується вона».

«Ми – діти України»

Інтегроване заняття для старших дошкільнят

Ірина ЗУБРИЦЬКА, вчитель-логопед

Дитинство – це важливий етап у житті кожної людини. Родина та дитячий садок є першими сходинками у системі освіти, вони виконують важливу функцію у формуванні свідомої національної особистості з патріотичними поглядами, формуванню ціннісного ставлення особистості до свого народу, Батьківщини, держави, нації. Саме тому велику увагу у своїй роботі ми приділяємо національно-патріотичному вихованню, але дорослим необхідно враховувати особливості розвитку дітей із затримкою психічного розвитку і пам'ятати, що цей складний процес, має комплексний характер: розвиток психічних процесів, моральних основ особистості.

Розширити знання дітей про Батьківщину, національні символи, характерні риси українців – звичаї, народне вбрання, інші елементи мистецтва – допоможе подане заняття.

Мета: розширити та уточнити знання дітей про свою Батьківщину, її державні символи, національне вбрання, народні звичаї та обереги. Розвивати логічне та абстрактне мислення, увагу, уяву, пам'ять, словниковий запас та граматичну будову мовлення. Виховувати любов до рідного краю, повагу до національних звичаїв та культури.

Хід заняття

Вчитель - дефектолог. Діти, у кожної людини на Землі є рідні люди, а ще своя рідна оселя, рідне місто чи село.

- Діти, як ви гадаєте, яких людей ми вважаємо рідними? (Своїх батьків, свою сім'ю, родичів.) Який дім та яке місто є для вас рідними? (Той дім, місто, у якому ми проживаємо.) Діти, в якому місті ми проживаємо? (Місті Мирнограді (Димитрові.) Я вважаю своє місто рідним, бо я тут народився і живу, тут мешкають мої батьки, бабуся, дідусь, тут усі мої друзі, мій дитсадок.)

- Діти, назвіть свою адресу? Це що треба назвати? (Номер будинку чи квартири, назву вулиці чи мікрорайону, назву міста.)

- Діти, як ви гадаєте, чи можуть двоє малят нашої групи мати однакову адресу? *(Відповіді дітей).* (Можуть, але тільки в тому разі, якщо вони братики, або сестрички, які живуть в одній квартирі.)

- А що спільне в адресах усіх дітей нашої групи? *(Відповіді дітей.)* Місто та країна. Як називається наше місто? *(Відповіді дітей.)*

А це місто, як і багато інших міст та сіл, перебувають у нашому великому рідному

краї – в Україні. Україна – це наша Батьківщина, яка є найдорожчою для кожного з нас, бо це наша рідна країна.

У кожної країни є своя державна символіка – прапор та герб. Подивіться уважно, чи бачите ви перед собою зараз прапор та герб України? Де зображений цей прапор на нашій дошці? Покажіть його, скільки кольорів має прапор? Назвіть їх, будь ласка. Який із них ми бачимо на верхній частині прапора, а який – унизу? (У верхній частині прапора – синій колір, а під ним – жовтий.)

Кольори на нашому прапорі так само мають символічне значення. Наприклад, синій колір означає чисте та безхмарне небо над нашою рідною Україною, а жовтий – це щедра нива, поле, на якому росте золоте колосся. Пригадали, що означають синій та жовтий кольори на державному українському прапорі? Розкажіть мені, будь ласка, про них. *(Заслуховують відповіді дітей.)*

Державним символом країни є також герб. Герб української держави – тризуб. Колись, у прадавні часи, такий тризуб був символом влади українського козацтва, яке завжди було готове захищати свою рідну землю від ворога.

Саме за цими символами люди інших країн та народів упізнають нашу українську націю – мудру та працьовиту, роблящу й творчу.

Що ж таке – Україна? Це безмежні простори, дрімучі ліси, високі гори, безкраї моря. Але головне в Україні не її мальовнича природа, а люди, які живуть тут.

- Який народ мешкає в Україні? (Відповіді дітей)

Вчитель – дефектолог. Діти, подивіться, ми сьогодні з вами одяглися у костюми? Що це за вбрання? (Відповіді дітей.) Українські національні костюми. А тепер давайте пограємо.

Гра «Я в українському вбранні»

Дітям потрібно продовжити речення про себе, розповідаючи, яким чином вони зробили це. Наприклад, я зняв джинси й одягнув українські шаровари та пояс кушак.

Я зняла кофту (блузку) й одягнула українську вишиванку.

Вчитель – дефектолог. Діти, так в якому ви одязі? (Відповіді дітей.) В українських національних костюмах. Ви тепер добре знаєте, з чого складається український національний одяг. Тож давайте допоможемо нашим паперовим лялькам, а саме дівчинці Оксанці та хлопчику Василькові, одягнутись в український одяг. (Дітям пропонуються три види костюма: узбецький, російський та український.) Назвати з яких деталей одягу складається український костюм.

Вчитель – дефектолог. Діти, на вас такі гарні українські костюми, тож затанцюймо «Гопака».

Фізкультхвилинка танок «Гопак»

Дуже просять чоботи-чоботята:

(Діти нахиляються вперед, намагаючись торкнутися носочків свого взуття.)

Затанцюйте, хлопчики та дівчатка! –

(Стають прямо, благально простягаючи руки вперед.)

Тож заграймо весело гопачок,

(Імітують гру на уявному музичному інструменті – сопілці.)

Хай танцює-стукає каблучок.

(Беруться руками в боки й по чергово притупують то однією, то другою ніжкою.)

Потім педагог умикає будь-яку українську народну мелодію швидкого темпу, а діти у парах танцюють під неї впродовж 1-1,5 хвилини.

Діти за допомогою педагога пригадують, що гопак – це національний танок нашого українського народу. Потім вчитель-дефектолог читає віршик, а діти зображують різні ігрові рухи.

Вчитель – дефектолог. Є дуже мудре українське прислів'я: «Кожен край має свій звичай». З давніх-давен наш народ відрізняється своєю привітністю та щирістю.

Мовленнєва гра «Прийом гостей по-українськи»

Діти розглядають сюжетний малюнок, на якому зображена традиційна зустріч гостей. Спираючись на побачене та на власний досвід, вони дають заперечні відповіді на запитання педагога, пояснюють їх.

Вчитель – дефектолог. Як ви думаєте, українці зустрічають гостей непривітно, із сумом? (Ні, українці зустрічають гостей із радістю.)

- Чи згодні ви з тим, що до бажаних гостей у нас традиційно звертаються так: «Заходьте, раз прийшли»? (Ні, до гостей у нас традиційно звертаються так: «Заходьте, раз прийшли»? (Ні, до гостей у нас звертаються з такими словами: «Ласкаво просимо!»))

- На вашу думку, гостей зустрічають з булочками на підносі? (Ні, гостей зустрічають із короваєм, із хлібом-сіллю на рушнику.)

- Коровай кладуть на серветку. Це справді так? (Ні, коровай подають на білому вишитому рушникові.)

- Сільничку із сіллю ставлять поруч із короваєм? (Ні, сільничку ставлять зверху на коровай, посередині.)

Вчитель – дефектолог. Молодці, діти, гарно відповідали.

Ігрова ситуація «Зустріч гостей по-українськи»

Діти, послухайте, хтось до нас стукає у двері. Подивіться, гості до нас завітали і будемо ми зустрічати їх за українськими традиціями.

Вчитель – дефектолог. Українці не тільки привітні, але й працьовиті і дуже творчі люди. І якщо ми з вами уважно подивимося на вишиванки в які ми вдягнені, то помітимо, що вони оздоблені красивою вишивкою. Традиційний одяг українців багатий на вишивку. Це мистецтво ввібрало в себе таємність казок, легенд, цікавих історичних подій.

Вишиванкою вважають сорочку, щедро оздоблену вишитим національним візерунком, який був не лише прикрасою одягу, але й багато чого міг розповісти про людину, яка носить цю сорочку: чоловік це чи жінка, доросла чи дитина, молода чи літня. У народі вишиванку вважали не просто одягом, а оберегом. Матері вишивали дітям сорочки, використовуючи магічні візерунки, щоб захистити малечу від хвороб та «злого ока». У дорогу козаки також надівали сорочки, вишиті материнськими руками. Вважалося, що вишиванка вбереже воїна від ворога та надасть йому сили і сміливості.

Вчитель – дефектолог. Діти, давайте пригадаємо вірші про вишиванку. (Діти розказують вірші.)

Дитина перша.

В. Крищенко

Мама вишила мені
Квітками сорочку.
Квіти гарні, весняні
- На, вдягай, синочку.

Друга дитина.

В нитці – сонце золоте,
Пелюстки багряні.
Ласка мамина цвіте
В тому вишиванні.

Третя дитина.

Вишиваночку візьму,
Швидко одягнуся
Підйму і обніму
Я свою матусю.

Вчитель – дефектолог. Який гарний вірш ми з вами прослухали. А тепер, для згадки про нашу гостинність, діти, намалюємо вишиванки для наших гостей. Вона буде, як оберіг, символ здоров'я, краси, щасливої долі.

Українці не тільки привітні, але й працьовиті і дуже творчі люди.

Вчитель – дефектолог. У кожного з вас, є заготовка – біла сорочка, ми будемо оздоблювати її українським візерунком з двох кольорів: червоного та чорного кольорів. Нагадую, що червоний символізує любов, радість, а чорний – то журба. Візерунком будемо прикрашати у сорочці комірець та рукава. Молодці, діти гарно впоралися із завданням.

МАТИ-УКРАЇНО!

Перше наше слово з нами повсякчас,
Мати-Україно, ти одна у нас!
Ниви і діброви, і садів окрас —
Рідна мати Батьківщино,
Ти ж одна у нас!

Хай же мир і дружба поєднають всіх,
І дзвенить дитячий безтурботний сміх.
Нам зоріє доля світла і ясна.
Рідна мати Батьківщино,
Ти ж у нас одна!

М. Сингаївський

З ТОБОЮ

Послухай, як струмок дзвенить,
Як гомонить ліщина.
З тобою всюди, кожен мить
Говорить Україна.

Послухай, як трава росте,
Напоєна дощами,
І як веде розмову степ
З тобою колосками.

Послухай, як вода шумить —
Дніпро до моря лине, -
З тобою всюди, кожен мить
Говорить Україна.

П. Осадчук

Люби, пізнавай, поважай та оберігай рідну Україну

Ірина ІВАНОВА, вихователь

«Той, хто забув колыску, з якої піднявся, щоб піти по землі, хто байдужий до матері, що вигодувала та виховала його, нездатен переживати високі патріотичні почуття.»

В.О.Сухомлинський

З перших років життя дитини, з раннього дитинства треба починати розвивати патріотичне виховання. Суверенній Україні потрібні громадяни, які мають життєву позицію, налаштовані патріотично, з повагою ставляться до інших людей, їхніх національних культур, звичаїв.

Актуальність патріотичного виховання зумовлюється водночас процесом становлення України як єдиної політичної нації. Оскільки патріотизм набуває нині особливого значення, відтак виникає гостра потреба у розробці системи роботи з дітьми дошкільного віку щодо формування у них основ патріотичного виховання, яка б дала можливість для всебічного розвитку особистості майбутнього громадянина-патріота України шляхом ознайомлення дітей з культурою, традиціями та звичаями українського народу.

Що таке «патріотичне виховання»? Дитина не може зрозуміти просто одне формулювання відразу. І тому потрібно поступово, систематично знайомити його з красою рідної землі, з творчістю талановитих земляків, з мудрістю предків. Вчити критично оцінювати свої вчинки, вчинки оточуючих. Вчити запам'ятовувати національні символи. А для цього ми в дитячому садку з дітьми проводимо тематичні ігри, заняття, розваги.

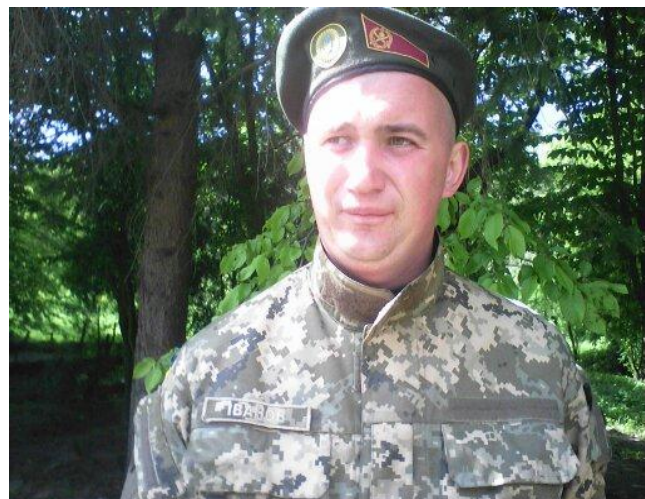
**Бесіда з дітьми старшої групи
«Калинонька» з патріотичного виховання
на тему: «Люби, пізнавай, поважай та
оберігай рідну Україну».**

Мета: Розповісти дітям про службу українських солдатів у лавах національної української армії; розглянути ознаки воєнного одягу, познайомити з містом Львів, з традиціями Західної України, закріпити і поширити знання про український прапор, українські ремесла (гончар, тесляр, вишивальниця, хлібопекарь), про українські вишиванки та рушники; згадати українські народні страви, українську гостинність, виховувати інтерес до інших міст України, гордість і повагу за свою Батьківщину, бажання більше знати про українські традиції; продовжувати вчити відповідати на запитання.

Хід бесіди:

Вихователь. Дівчата, зверніть увагу на наших хлопчиків. Вони значно зросли, подорослішали, стали міцнішими, розумнішими. Незабаром ви підете в школу, потім в вищі навчальні заклади. А потім наших хлопчиків призвуть в українську

армію, де їх навчать вмінням у важку хвилину захистити свою домівку, рідну Україну. Зараз мій синочок Анатолій служить в армії у селі Старичі, Львівської області. Він прислав мені ось таке фото.

Вихователь. Він служить у сухопутних військах. Солдати його військової частини носять ось таку воєнну форму: берет з українськими символами, на самій формі теж є символи: прапор, герб і прізвище воєнослужбовця.

Вихователь. А ви пам'ятаєте кольори нашого прапору? (відповіді дітей: синій, жовтий). Що кожен із них означає? (відповіді дітей: небо, сонце, пшеницю, жито, каравай).

Давайте подивимось фотографію з території частини і перевіримо, чи правильно ви назвали кольори нашого прапору.

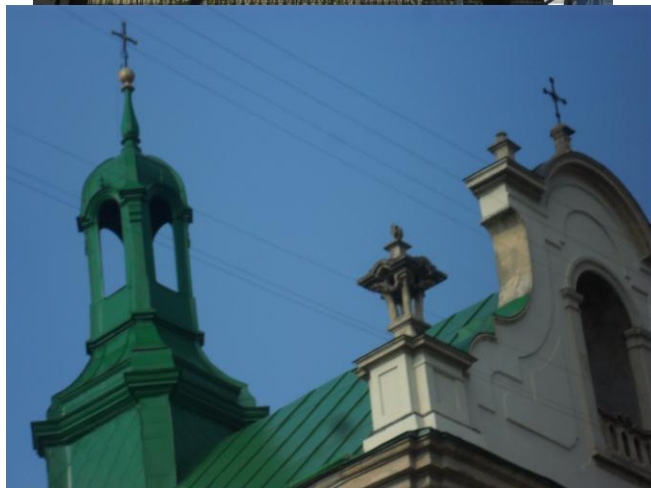
Вихователь. Коли мій син Анатолій прибув в армію, на Львівщину, а це Західна Україна, він мало чого знав про їхні звичаї, традиції та свята, але вже після року служби він познайомився з багато чим цікавим у житті львів'ян. Наприклад: у квітні цього року, на Вербну неділю, школярі нав'язали вербних

букетів, запросили в школу воєнослужбовців, розповіли їм святкові вірші, співали українські пісні і подарували вербу.

Вихователь. Кожен солдат української армії складає присягу на вірність Батьківщині. На цю урочисту подію запрошують батьків солдата. Я разом зі своїм чоловіком поїхала до військової частини де служить мій син на складання присяги. Коли я вперше побачила місто Львів, то я була зачарована його красою. Сфотографувала декілька споруд. Хочу їх вам показати.

Вихователь. Це монастирі, церкви, собори і просто гарні будинки. Ще на Львівщині я побачила каплички – це така маленька церква без вітваря. Вони розташовані прямо біля доріг. Можна зупинитися прямо на дорозі, зайти у капличку і помолитись.

Вихователь. В нашому місті таких капличок немає. Тільки великі церкви.

Вихователь. Діти, давайте згадаємо, що ви вже знаєте про українські традиції та свята? (відповіді дітей: український народ працьовитий, щирий, вміє весело святкувати свята, радісно і щиро зустрічати гостей).

Вихователь. З якими українськими ремеслами ви познайомились на заняттях? (відповіді дітей: гончар із глини ліпить посуд, іграшки; обробляє та розмальовує українським орнаментом; хлібороби вирощують пшеницю із якої пекарі випікають смачний, духмяний хліб; шахтарі добувають вугілля; тесляр працює з деревом; українські жінки вишивають одяг, рушники, серветки, скатертини. Орнаменти поділяються на три групи: геометричні, рослинні, зооморфні (тварини). Частіше використовують нитки червоного, синього, зеленого та чорного кольорів.

Вишиванка - новітня назва сорочки, прикрашена орнаментовою вишивкою. Важлива складова українського народного вбрання - це святковий одяг, патріотичний та культовий. Ось і наша Полінка сьогодні святково одягнулась у вишиванку, не забула і про український віночок зі стрічками і зараз розповість нам про вишиті українські рушники.

Вихователь. Які українські страви ви знаєте? Із чого їх готують? (відповіді дітей: український борщ із пампушками, галушки, вареники, пироги та пиріжки, паски та кулічі).

Вихователь. Під час нашої бесіди я вам, діти, розповіла про сучасну форму і службу воєнослужбовця, показала вам фото із міста Львів, ми з вами згадали українські професії і ремесла, розглянули українські вишиванки і рушники, згадали українські страви. Наприкінці нашої бесіди пропоную хлопчикам вдягнути козацькі ковпаки, а дівчатам українські віночки і разом заспіваємо українську народну пісню: «Ой, є в лісі калина».

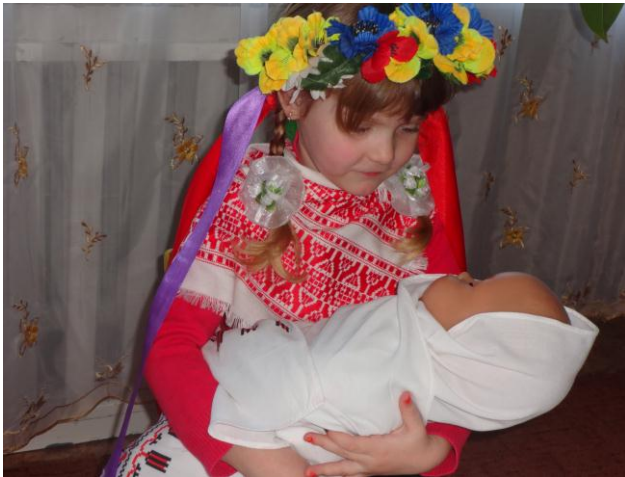

Колискові пісні

Анна КОЛОСОВА, вихователь

Колисанка - це перший твір, з яким зустрічається дитина вже в перші дні свого життя, вона чує його з вуст найближчої людини - матері, бабусі, вихователя. Вони несуть у собі емоційно насичену функцію встановлення контакту між матір'ю та дитиною без сторонніх слухачів. Це перші уроки духовності, моральності, чесності, чемності, шанобливого ставлення до праці. Колисанки допомагають ознайомити дитину з навколишнім світом, це перші поетичні твори, які дитина запам'ятовує, повторює слова, фрази. Це й перші музичні твори.

Головна функція колискових пісень - впливати на стан і настрій дитини в момент засинання.

Співаючи пісню, дитині бажають здоров'я, спокійного сну. Тому заколисуючи дитину, мати закликає Сон та Дрімату, ці персифіковані образи, принесуть малечі тихий, міцний, спокійний сон:

Ой ходить сон коло вікон,
А дрімота коло плота.
Питається сон дрімоти:
А де будем ночувати?
Де хатонька теплесенька,
Де дитинка малесенька,-
Там ми будем ночувати,
Дитинок коликати.

Особливостями українських колисанок є те, що образ Кота виступає в них першим оберегом, який перебирає на себе всі незгоди, все лихо, він оберігає сон та здоров'я малюка, заколисує його:

Засни мала дитино!
Ой на kota все лихо,
Ти, дитино, спи тихо!
Ой кіт буде воркотати,
Дитинок буде спати!

Серед українських колисанок чимало й таких, які нагадують пародію на них, з комедійними образами діда і баби:

Колисала баба діда
Звечора до обіда
Поки стало в торбі хліба.
Як не стало в торбі хліба,
Покинула баба діда.
Ой ти, діду бородатий,
Чом ти й досі не жонатий?
Чом ти, діду, не співаєш?
Бо ти, діду, язика не маєш.

Для колисанок характерна своєрідна вокалізація на голосних звуках (а-а-а, е-е-е), або на рівноскладових словосполученнях (баю-баю бай, люлі –люлі люлі, чуч-беле чуч-беле) низький регістр співу, врівноважена манера виконання, спрямована на збереження психологічного спокою дитини.

Колискові пісні композиційно прості. Ось чому їх здавна використовувала народна педагогіка. Пісня, звернута до дитини, стає художнім втіленням однієї з найважливіших концепцій народного світогляду - неподільності добра й праці, чесності й праці.

Прості й водночас мудрі народні твори не вдаються до прямої дидактики, а через яскраві, колоритні образи, використовуючи найхарактерніший для дитячого фольклору художній прийом - олюднення якостей та дій персонажів пісень - малюють захоплюючу, цікаву й повчальну картину.

Колисанка

Цілу нічку соловей
Не заплющує очей -
Все співає, все співає,
Солов'ятко колихає.
Жовта грушка у саду
Шепче: - Ні, не упаду,
Не впаду раненько -
Хай поспить маленьке.

Володимир Мордань

Колискова

Спи, засни, моя дитино,
Спи, моє маля,
Ніч іде в гаї, в долині,
Трави нахиля.
Хай тобі ця ніч насниться,
Що в огнях сія.
Будеш завтра в світ дивиться,
Зірньо моя!
Перша ніч твоя почата
В співах солов'я,
Дай же мамі рученята,
Зірньо моя.
Посміхнись до мене, сину,

І зрадію я,
Не хвилину і не днину -
Я навік твоя.
Сплять ліси, поля, криниці,
Шепіт ручея.
Ти відкрий, відкрий очиці,
Юносте моя.
Підеш ти по Україні,
Де життя буя.
Виростай, моя дитино,
Зірньо моя!

Андрій Малишко

Колискова

Гойда, гойда-гой, ніченька іде,
Діточок малих спатоньки кладе.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.
Гойда, гойда-гой, очка заплющи,
В сні щасливому зогрієшся ти.
Йди до хлопчика, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.
Йди до хлопчика, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.
Гойда, гойда-гой ніч прийшла до нас,
Діточкам малим спатоньки вже час.
Рости, хлопчику, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для вас.
Рости, хлопчику, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для вас.

Ніна Матвієнко

Ой ну, люлі, люлі

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі
Із чужої сторони
До нашої дитини.
Стали думать і гадать,
Чим дитину дарувать.
Чи соньками, чи дрімками,
Червоними ягідками?
Соньки, дрімки в головоньки,
А ростаньки в костоньки,
Розум добрий в головоньку.

Рідна Україна!

Світлана ОБАДІНА, вихователь

«Як і у маленького деревця, яке ледве піднялося над землею, дбайливий садівник зміцнює корінь, від якого потужності залежить життя рослини впродовж декількох десятиліть, так дорослий повинен піклуватися про виховання своїх дітей почуття безмежної любові до Батьківщини»

В. Сухомлинський

Найважливіше у житті кожної людини – її Батьківщина. Виховувати громадську свідомість, патріотичні почуття потрібно змалку. Щоб дитина відчувала себе причетною до великої України, необхідно краще познайомити її з традиціями та народними цінностями.

З метою виховання патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку, використовую багато бесід з дітьми, розгляд ілюстративних матеріалів, перегляд слайдів, фотографій про визначні пам'ятки міста, де ми живемо, екскурсії вулицями рідного міста, ознайомлюю з видатними людьми нашої країни, знайомлю дітей з традиційними блюдами української кухні.

Конспект інтегрованого заняття з ознайомлення з навколишнім на тему:

« Я знаю все про тебе, Україно!»

Програмовий зміст: дати знання дітям про свято Соборності України; продовжувати знайомити з Державними символами України (герб, прапор, гімн), символічним значенням прапора та українського віночка; розвивати, пам'ять, мислення, мову, дрібну моторику (під час аплікації); прищеплювати почуття гордості за свою Україну, за свій народ, свою мову; виховувати патріотичні почуття, любов до своєї країни, інтерес до національних оберегів (українського віночка).

Матеріали: прапор, герб України, український віночок, дидактичні ігри: «Збери віночок», «Добери стрічки до віночку», готові паперові квіти та смужки-стрічки до аплікації.

Хід заняття

Діти і вихователь в українських костюмах

Вихователь: Добрий день кажу я всім і дорослим, і малим!

- Діти, подивіться як ми сьогодні незвичайно вдягнені.

- У що ми вдягнені? (сорочка, шаровари, спідничка, фартушок...)
- А як це називається? (український одяг)
- А ми хто? А як називається наша країна?
- Ми сьогодні з вами так одяглися, тому що вся Україна відзначає свято – День Соборності України, об'єднання всього українського народу.
- І наше свято ми відкриваємо гімном України. І не забувайте, що слухати його треба стоячи.

Звучить гімн, діти стоять.

- Гімн – це один із Державних символів. Ним завжди відкривають українські урочисті свята.

- Діти, а які ви ще знаєте Державні символи? (прапор)

- А що позначають кольори прапора?

Дитина: Синьо-жовтий прапор маєм:
синє небо, жовте жито;
прапор свій оберігаєм,
він святина, знають діти.

- А зараз я вам прочитаю вірш, а ви мені скажете, про який Державний символ іде мова.

ТРИЗУБ

Наш герб — тризуб.
У ньому сила
Отця небесного і сина.
Уважно придивись до нього —
На Духа схожий він Святого,
Що голубом злетів з небес
І у людських серцях воскрес.
Тризуб, немов сім'я єдина,
Де тато, мама і дитина
Живуть у мирі і любові
На Україні вольній, новій.

В. Паронова

Вихователь: Так нагадайте мені усі державні символи.

- Кожна країна має свої: Прапор, Герб і Гімн.

- Діти, а чим є для нас Україна? Що таке Україна?

- Правильно, Україна – це наша Батьківщина. Ми тут народилися і живемо.

Україна,
Рідний край,
Поле, річка,

Зелен гай.

Любо стежкою іти –

Тут живемо я і ти!

- А давайте згадаємо прислів'я про рідний край

«Всюди на світі добре, а вдома найкраще»

«Рідна земля – мати, а чужа – мачуха»

«У чужій сторонці не так світить і сонце»

«За рідний край життя віддай»

«Кожному мила своя сторона».

- Молодці діти, знаєте прислів'я. А ви знаєте, що з давнини всі діти України напередодні українських свят грали в народні ігри?

- А так, як сьогодні свято, то давайте і ми пограємо в народну гру «Подольночка»

Народна гра «Подольночка»

- Діти, зверніть увагу, що в центрі нашого українського куточку, крім прапора, розташований віночок. Український віночок здавна вважали дівочою красою, оберегом. Ось, навіть у нас є лялька-українка у віночку і наша дівчинка Аліна.

- Про віночок у народі кажуть: «Віночок вити – життя любити», «Вінок – це не просто краса, а оберіг душі».
- Віночок плели із цілющих та корисних рослин. А зараз ми з вами будемо плести віночок. Я буду читати віршик про квіти, а ви будете знаходити їх та збирати віночок.

Дидактична гра «Збери віночок»

Мак

На городі —
ой, так, так —
мама висіяла мак.
У барвистій парасольці
зацвітає мак на сонці.

Волошки

Я – волошка синьоока,
Падаю усім до ока.
Пахну житом і полями,
Бо вмиваюся дощами.

Калинонька

Серед поля, край села
Калинонька зацвіла

Ніби дівчина в віночку
У вишиваній сорочці.

Барвінок

Барвінок до вінка в'яжи,
У квітці цій – життя душі.
Як небо квітка ця блакитна,
В вінку займає місто гідне.

Ромашка

Розцвіли ромашки в полі,
Пишні, гарні, бо наволі,
Тут очей не відірвеш,
І букетик набереш.

Безсмертник

Це — безсмертники золоті,
Квіти в них сухенькі,
І не в'януть без води,
Завжди, як свіженькі.

Мальва

В червоних мальвах - цвітників,
Українська біла хата...
В червоних мальвах – мами спів,
Й земля моя багата...

Вихователь: Так, віночок сплели. А який же віночок без стрічок. Давайте розмістимо наші стрічки за кольором у певному порядку. Ви будете викладати, називати колір і що він позначає.

Дидактична гра «Добери стрічки до віночка»

- Ось і сплели ми віночок – наш оберег. А зараз ми з вами зробимо віночок для дітей ясельної групи, щоб він їх оберігав та радував.

Діти під музику роблять колективну аплікацію

- Який же гарний вийшов віночок – символ нашої квітучої України. Я вважаю, що маленьким дітям він дуже сподобається і буде у нагоді.

- Діти, так хто пам'ятає, яке свято сьогодні відзначає Україна?
- А яка музика грала на початку заняття?
- Так, і закінчити наше заняття ми можемо теж Гімном України.

Звучить Гімн України.

Конспект заняття

« Українська страва – варенички»

Програмовий зміст : продовжувати знайомити дітей з основними стравами української національної кухні; узагальнювати й систематизувати знання дітей про хліб, як головний продукт харчування українців; вчити складати розповіді про продукти харчування; учить дітей ліпити вареники пластичним способом, використовуючи прийоми скочування, вдавлювання, загинання, заціпування; розвивати зв'язне мовлення, дрібну моторику рук; виховувати повагу до традицій нашого

народу, почуття національної гідності та гордості за українську націю.

Матеріал: ляльки в українських костюмах, овочі, фрукти, борошно, відварена картопля для вареників, готове тісто, музичний супровід.

Хід заняття

- Діти, подивіться, хто завітав до нас у гості? (ляльки в українському одязі – Наталка та Василь).
- Давайте з ними привітаємось.

- Діти, а якщо вони вдягнені в українські костюми, то хто вони?
- А ми з вами хто? А чому ми українці?
- Наталка та Василь прийшли до нас, щоб розказати вам про улюблені українські страви, а ви їм в цьому допоможете.
- Подивіться, на столі багато продуктів, їх принесли наші гості. Ви зараз будете брати їх по одному і розповідати, що це.

Дидактична гра «Назви і розкажи»

- Все ви правильно розказали і наші гості задоволені. Вони хочуть, щоб ви подивилися на ці продукти і сказали, що можна з них приготувати.

- Правильно. Тепер Наталка та Василь хочуть пограти в гру «Звари борщ і компот».

Дидактична гра «Звари борщ і компот»

- Молодці, діти, ніхто не помилився. Діти, борщ і компот – це українські страви. А якщо влітку зібрати фрукти, порізати їх та посушити, то з цієї сушки можна варити теж компот, який називається узвар – це компот із сухофруктів.
- Діти, а з чим ми завжди їмо борщ?
- Так, хліб і сіль головні продукти на столі. Раніш гостей завжди було прийнято зустрічати хлібом, сіллю. Хліб для українців – символ добробуту, гостинності.

- Давайте згадаємо прислів'я про хліб.
  - «Хліб - усьому голова»
  - «Без хліба—немає обіда»
  - «Багато снігу — багато хліба»
  - «Зима без снігу — літо без хліба»
  - «Не буде хліба, не буде й обіда».
- А, як треба відноситись до хліба?

- Що роблять з крихтами хліба або сухим хлібом?
- Вважається за гріх не доїсти хліб. Якщо хліб впав на землю – його треба обов'язково підняти.
- Діти, а ви помітили, що після гри «Звари борщ і компот» на столі залишились ще продукти? Назвіть їх. (Борошно, яйця).

- Послухайте загадку:
  - Місили, місили,
  - Ліпили, ліпили,
  - А тоді — хіп, та в окріп!
  - А вже на останку —
  - Масло та сметанку,
  - Хто зуміє відгадати,
  - Того будемо частувати.
- Що це, діти?
- Наші гості спеціально зробили так, щоб ці продукти залишилися, бо з них можна замісити тісто та зліпити вареники. Вареники теж українська страва. А з чим можна ліпити вареники?
- Правильно. Вареники можна ліпити з різною начинкою. І ми сьогодні з вами будемо ліпити вареники з картоплею. Тісто я вже приготувала, картоплю зварила і потовкла. На столах лежать у вас варениці та картопля. Але перед початком давайте помиемо ручки та вдягнемо фартушки.
- Сідайте зручненько і разом зі мною будемо ліпити, а наші гості подивляться, які ми з вами вправненькі. А щоб вам веселіше було будемо слухати жартівливу пісню про варенички.

Діти під музику ліплять вареники

- Ну, що ж, вареники зліпили, треба їх зварити. Наша помічник вихователя, Валентина Василівна, піде варити. А ми поки пограємо в гру «Яка каша?», бо каша теж українська страва і каші бувають дуже різні (каша з гречки – гречана, каша з пшона – пшоняна, каша з гарбуза – гарбузяча, каша з рису – рисова...)

Дидактична гра «Яка каша»

- Так про які українські страви ми сьогодні дізналися?

- А яку страву готували? А чи сподобалося вам ліпити варенички? Тепер ви можете своїм матусям допомагати, готувати з ними вареники. Давайте скажемо нашим гостям, Наталці і Василю, спасибі, що розповіли нам про українські страви.

Помічник вихователя заносить готові вареники.

- А ось і наші варенички із картоплею. Що ж давайте пригощати наших Наталку та Василя і самі будемо пригощатися.

Є вареники у хаті,
В Україні все гаразд.
Всі щасливі і багаті,
Щедро світить сонце в нас.
Слава хаті українській,
Слава всій нашій землі
І вареникам у мисці,
Що на нашому столі.

Для того щоб повернути духовні скарби наших прадідів, ми, батьки і педагоги, повинні допомагати дитині змалечку пізнавати звичаї та обряди свого народу, збагачувати мову скарбами усної народної творчості, знати державну символіку, любити гарну і милозвучну рідну мову.

Розвага «Як козаки обереги рятували»

**Любов КУЗЬМИНСЬКА, вихователь
Оксана ДОЦЕНКО, вчитель-логопед**

Мета: продовжувати знайомити дітей з історією України, виховувати любов до Батьківщини, рідної мови, патріотизм на основі отриманих знань про традиції та побут козаків, бажання прийти товаришеві на допомогу, ввічливість, сміливість; формувати ставлення дітей до козаків як захисників України, українського народу; активізувати знання дітей про козаків, їхній побут, традиції; активізувати знання дітей про українські обереги; розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, мислення, кмітливість, дрібну та загальну моторику.

Обладнання: проектор, екран, ноутбук, макет хати, макет дерева, 4 великих відра, 2 маленькі відра, 2 торбинки, 2 фляжки, мішечки з сіллю та травами, хліб, дерев'яні ложки, 2 глиняних казана, овочі для борщу, скриня, обереги: вишиванка, рушник, квітка маку; обручі, фітболи.

Хід заняття.

1. Організаційний момент.

Звучить спокійна українська мелодія.

Вихователь: Добрий день, любі діти. Знаєте, ця мелодія наче запрошує нас повернутися у минуле, згадати стародавні часи.

2. Повідомлення теми.

Вихователь: Діти, ви вже багато знаєте про нашу неньку-Україну, про її історію, про

побут наших пращурів. А сьогодні я пропоную всім вам зануритись у далеке минуле, щоб ще більше дізнатися про життя наших прадідів козаків, про їх історію.

(Вихователь «чаклує», роблячи колові оберти козацькою шаблею, промовляючи: «Шаблю колом оберну – всіх в минуле поверну!»)

3. Зустріч з дівчатами.

На екрані проектора з'являється зображення українського села. На лавці біля макету хати сидять дівчата. Лунає мелодія «Подільнячки». Вихователь підходить до дівчат.

Вихователь: Чом сумуєте дівчата? Чом музика не завзята?

Дівчата: Змій над селищем літав,

Обереги наші вкрав.

Взяв віночки із стрічками,

Взяв наш хліб із рушниками,

Вишиванку теж забрав,

Біля хати мак зірвав.

Ой, не знаємо, що робити.

Як без оберегів жити?

Вихователь: Знаю, хто вам допоможе,
Злого змія переможе.

Вихователь. Загадка: Він могутній наче дуб,
Дуже довгий носить чуб,
Серце він хоробре має,
Україну захищає.

Дівчата: Знаємо, знаємо! Це козак.

4. Поява хлопчиків-козаків. (На екрані проектора зображення козака)

Вихователь: Так, це козак. У давнину на Україну часто вчиняли загарбницькі набіги різні ворожі війська. Вони палили хати, викрадали худобу, а ще забирали українських хлопців та дівчат у неволю – у далекі краї. І почали сильні, сміливі хлопці збиратися за порогами Дніпра біля острова Хортиця та вчитися воїнського мистецтва: їздити на конях, влучно стріляти, завзято битися на шаблях. І стали вони такими вправними воїнами, що вороги боялися нападати на Україну. А якщо хтось чекав на допомогу, то козаки завжди поспішали. І ось зараз я чую, що вони вже зовсім поряд.

(Лунає козацький марш, з'являються козачата на «конях»)

Вихователь: Добрий день, на вас чекаємо.

Що робити – ми не знаємо.

Дівчата: Змій над селищем літав,
Обереги наші вкрав.

Вихователь: Лютий Змій хоче нам завадити;
всі обереги він сховав у залізній скрині під
величезним дубом. Дорога туди далека та
небезпечна, а ще Змій влаштував для нас
багато перепон. Як ви гадаєте, ми впораємося
з ними? (Відповіді козачат). А ще вам,
козачата, завжди можуть допомогти наші
малята. Так чи ні? Тоді час збиратися в
дорогу.

5. Гра Зберемося в похід»

Мета: вправляти дітей в добиранні речей відповідно до мети, розвивати спритність.

Обладнання: дві торбинки, мішечки з сіллю, хліб, крупа, кухлик, фляжка для води, мішечки з цілющими травами.

Діти діляться на дві команди. Кожен гравець по черзі підбігає до столика з предметами, обирає якийсь, повертається до команди та вкладає предмет у сумку. Потім біжить інший гравець. Перемагає та команда, яка швидше збереться в похід і візьме менше непотрібних речей.

Вихователь: Тож вже час сідати на коней та починати перегони.

6. Гра «Перегони на конях».

Діти діляться на 2 команди. Кожна отримує м'яч-фитбол. Завдання: сидячи на м'ячі, доскакати до кеглі та передати естафету наступному гравцеві. Перемагає команда, яка першою виконає завдання.

Вихователь: Ви дуже вправні козаки й малята, але коні під час перегонів втомилися і дуже хочуть пити.

7. Гра «Напоїти коней».

Мета: «перенести» воду з повного відра в порожнє (імітація).

Обладнання: 4 порожніх великих відр, 2 пластикових невеличких відр.

Діти стають у дві колони, отаман бере невеличке відро. Перемагає команда, яка швидше закінчить естафету.

8. Гра «Наварю я борщику»

Вихователь: А зараз я пропоную козакам відпочити, а дівчатам запропоную зварити смачну українську страву – борщ.

Мета: вчити дітей вибирати потрібні овочі для української страви, розвивати логічне мислення, виховувати доброзичливе ставлення для української кухні.

Діти по черзі обирають овочі необхідні для борщу. Виграє та команда, яка зробить це швидше.

Вихователь: Ох і смачний борщ приготували наші дівчата! Можна хлопців пригощати.

9. Гра «Схопи ложку».

У горщику ложок на 1 менше, чим дітей. Вихователь вмикає жваву музику. Поки звучить музика, діти біжать по колу. Коли вона стихне, треба підбігти до кошика і схопити ложку. Діти, яким ложки не дісталось, вибувають з гри. Потім ще ложку прибирають. Закінчується гра коли залишається один гравець.

10. Гра «Пройти через болото»

Вихователь: Відпочили, козачата? Час в дорогу вирушати. А попереду дуже складний і небезпечний шлях. Треба перебраться через болото. (Діти повинні пройти через обручі)

11. Гра «Склади квітку до віночка».

Вихователь: Бачу Змій тут пролітав.
Наш віночок розірвав.

Допоможете, малята,
Знову цей вінок зібрати?
(Дівчата складають квіти з частин і викладають навколо обруча із зав'язаними стрічками).

Вихователь: Склали наш вінок дівчата,
Хлопцям час вже вирушати.
Тож на коней всі сідайте
І до змія поспішайте.

12. Зустріч із Змієм

(Хлопці-козаки крокують під козацький марш по колу, зупиняються біля дуба)

Вихователь: Біля дуба Змій сидить.
Хлопці, він же міцно спить.
Треба Змія нам підняти
Й обереги повертати.

Козаки: Змію, Змію, прокидайся!
На змагання ти збирайся.

Змій: Хто міцний мій сон порушив?
Чом я прокидатись мушу?
Хто такі? Відповідайте?
Треба що? Розповідайте?

Козаки: Ми сміливі козаки!
Спробуй нас перемогти!

Змій: Я – розумний, спритний, дужий!
Ніхто мене не подужа!
Позмагатися хтось хоче?
До боїв я, ой охочий!

(Змій дістає канат, козаки і змії перетягують його. Козаки перемагають).

Ведуча: Ми тебе перемогли!
Обереги поверни!

Змій: Я під дубом їх сховав,
Щоб ніхто їх не забрав.

(Змій ховається за дуб і тримає його руками)

Ведуча: Дуб ми міцно обхопили,
Потягли і завалили.

Змій: Нічого я не розумію...
Я ж на світі самий сильний!
Як вдалось вам це зробити?
Спробуйте мене навчити.

Вихователь: Слухай, любий Змію все по порядку:

Ми із спортом дружимо,
Робимо зарядку.

Про корисну їжу теж не забуваємо,
В будь-якому садочку дужими зростаємо!
(Змій прощається та йде займатися спортом)

Вихователь: Обереги діставайте.
До таночку всі ставайте.

13. Танок з оберегами

Вихователь: Час прощатися, малята.
Гарне вийшло у нас свято?
Любіть свою Батьківщину,
Нашу неньку-Україну.

Українська держава – наша честь і слава

Любов КУЗЬМИНСЬКА, вихователь
Оксана ДОЦЕНКО, вчитель-логопед

Мета: сформувати початкове уявлення про свою приналежність до української нації, поглибити знання дітей про рідний край, про Україну та національні символи (герб, гімн, прапор), закріпити знання про народні символи (вінок), закріпити знання про кольорове значення стрічок у вінку, розвивати вміння працювати з нетрадиційними техніками малювання (заповнення трафарету крупною), розвивати дрібну моторику, зв'язне мовлення, слухову увагу. Виховувати любов до Батьківщини, рідного краю.

Матеріал до заняття: тексти віршів О.Довгого «Батьківщина», В. Паронової «Тризуб» та Д. Павличка «Де найкраще місце на землі», трафарети «тризуб», пшоно, клей, пензлики, серветки, ноутбук, відеопрезентація «Україна - наша Батьківщина», український вінок.

Хід заняття.

Організаційний момент. Читання вірша
О.Довгого «Батьківщина».

БАТЬКІВЩИНА

Моя рідна Батьківщина
Має назву Україна.
В мене й нація своя –
Українець в мамі я.
Є у мене й рідна мова,
Де вкраїнське кожне слово.

Повідомлення теми заняття.

Вихователь: Сьогодні ми з вами поговоримо про нашу рідну Україну, про її символи. Дізнаємось багато цікавого.

Перегляд відеопрезентації «Україна - наша Батьківщина». Обговорення.

Логопед: Діти, я хочу запропонувати вам переглянути невеличкий фільм про нашу батьківщину, ознайомитися з державними та народними символами України, видатними містами, пам'ятниками.

Логопед: Вам сподобався фільм? Про що нове ви дізналися? Які рослинні символи ви запам'ятали? Які державні символи ви знаєте?

Вихователь: Діти, давайте уважно роздивимось і назвемо, що в нас є в українському куточку.

- Назвіть, в що одягнені наші хлопчик - українець та дівчинка - українка.
- Які предмети побуту, що використовувались в давнину ви знаєте?

Фізхвилинка. Українська народна гра «Потанцюємо у віночку».

Логопед: Діти, давайте трошки відпочинемо і потанцюємо.

Візьмемось за руки

Підемо на луки.

Там сплетемо віночок

Станемо в таночок.

Діти під веселу музику виконують танцювальні рухи.

Гра «Прикрашаємо віночок».

Діти називають колір стрічки і значення, прикріплюють її до віночка.

Робота з трафаретами «Тризуб» .

Малювання нетрадиційними техніками.

Логопед читає вірш В. Паронової «Тризуб».

Тризуб

Наш герб – тризуб. У ньому сила
Отця Небесного і Сина.
Уважно придивись до нього –

На Духа схожий він Святого.
Що голубом злетів з небес
І у людських серцях воскрес.

Тризуб – немов сім'я єдина,
Де тато, мама і дитина
Живуть у мирі і любові
На Україні вольній, новій.

Вихователь: Діти, якого кольору наш герб? Правильно, він золотий. Я хочу, що ми сьогодні розфарбували тризуб незвичайним способом.

Вихователь пропонує розфарбувати тризуб не фарбою, а крупю, використовуючи клей, пензлики і пшоно.

Підсумок заняття.

Вихователь: Подивіться, які цікаві і гарні роботи в нас вийшли.

Логопед: Діти, давайте пригадаємо, про що ми сьогодні розмовляли. Що ми навчилися робити? Ви сьогодні дуже добре попрацювали. Мені хотілося б закінчити наше заняття дуже красивим віршем, який написав український поет Д. Павличко.

Де зелені хмари яворів
Заступили неба синій став,
На стежині сонце я зустрів,
Привітав його і запитав:
— Всі народи бачиш ти з висот,
Всі долини і гірські штилі.
Де ж найбільший на землі народ?
Де ж найкраще місце на землі?
Сонце усміхнулося здаля:
— Правда, все я бачу з висоти.

Всі народи рівні. А земля
Там найкраща, де вродився ти!

Вихователь: Я гадаю, що ви будете любити нашу Батьківщину, пишатися нею.

Український рушник

Ганна САЛІЙ, вихователь

«Дитячі роки, той вік, який ми вважаємо віком безтурботної радості, гри, казки, - це витоки життєвого ідеалу. Саме в цей час закладається коріння громадянськості. Від того, що дитині відкрилося в навколишньому світі в роки дитинства, що його здивувало чи вразило, що обурило та примусило плакати – не від особистої образи, а від хвилювання за долі інших людей, - від цього залежить, яким громадянином буде наш вихованець».

В. Сухомлинський

Конспект заняття з малювання на тему:**«Український рушник»**

Мета: вправляти дітей у малюванні ліній різної ширини одним пензлем, закріпити прийоми малювання хвилястих ліній, мазків, крапок, кругів; вміння симетрично заповнювати візерунком короткі сторони рушника. Продовжувати формувати уявлення про рушник як оберіг людини та оселі. Розвивати вміння аналізувати зразок, визначати послідовність виконання роботи, мовлення, моторику, індивідуальну творчість. Виховувати інтерес до національного мистецтва, свідоме ставлення до результату своєї праці.

Матеріали та обладнання: запис пісні на слова В. Симоненко «Пісня про рушник», зразки вишитих рушників. 2-3 зразки-малюнки; гуаш, пензлики, паперові смуги, склянки з водою, серветки.

Хід заняття**1. Організаційний момент.**

Під запис «Пісні про рушник» діти збираються біля вихователя. Педагог звертає увагу дошкільнят на рушники, що розміщені поруч та задає запитання:

- Що це?
- На вашу думку, хто їх вишив?
- Як використовувались вишиті рушники нашими бабусями?
- Як їх називали?
- Від чого охороняв рушник, який використовувався як оберіг?
- Які кольори тут використані? Що вони означають?
- Які символи вам знайомі, про що вони розповідають?
- Як ви думаєте, це - рушник святковий, чи буденний?

2. Розповідь вихователя.

- Так, це – рушники святкові. Кожна жінка вишивала рушники як оберіг своїм дітям на щастя, на долю. Адже оберіг, створений власними руками має велику захисну силу. А ви хотіли б мати свій оберіг у будинку.

4. Розгляд зразків та пояснення виконання роботи.

Вихователь пропонує дітям сісти за столи та розглянути зразки і дати відповідь на запитання:

- Які елементи розпису зображено на рушниках?
- Де розміщено їх?
- Яка послідовність чергування елементів?

Педагог пропонує пригадати, як правильно малювати вузькі та широкі прямі лінії. Здійснює показ техніки з коментуванням. Зображення знайомих елементів демонструє під коментар дітей (хвилясті, круги, крапки, мазки).

Під тихе звучання музики діти виконують роботу. Педагог здійснює індивідуальний підхід.

5. Підсумок заняття.

Вихователь пропонує дітям визначити, чи вдалося їм розмалювати свій рушник.

- Які елементи вдалились, а що могло бути кращим?
- Виберіть роботу, яка сподобалась вам найбільше у вашій підгрупі, поясніть свій вибір.
- Ваші обереги – чудові, а при бажанні – стануть ще кращими, коли ви станете дорослими і навчитесь вишивати.

Конспект заняття “Віночок, віночок – прикраса дівоча”

Мета: продовжувати знайомити дітей з народними символами і національними оберегами (вінком), символічним значенням квітів та стрічок українського віночка. Поповнити словник дітей словами – назвами квітів, що традиційні для українського вінка: безсмертник, мальва, чорнобривці, волошка, барвінок, ромашка, любисток. Розвивати пізнавальний інтерес до народних традицій; діалогічне та правильне мовлення. Виховувати патріотичні почуття, повагу до національних символів українського народу.

Матеріал: скриня, штучні квіти, кольорові стрічки, картки з зображенням квітів.

Попередня робота: розглядання ляльки в національному одязі, екскурсія до кімнати народознавства, розповідь вихователя про обереги та національну символіку; читання українських народних казок, легенд; розучування народних хороводних ігор.

Хід заняття

Вихователь. Діти, сьогодні я прийшла до вас із подарунком. Цей подарунок передала нам лялька Оксана. Подивіться, яка чудова скриня. Вам цікаво, що в ній? Тоді давайте поглянемо (відкриває скриню, дістає штучні квіти та різнокольорові стрічки).

- Що це? Так, з цих квітів та стрічок ми складемо український віночок, але спочатку послухайте цікаву легенду про вінок.

Віночок – це традиційний символ нашого народу, елемент нашого українського жіночого вбрання, це своєрідний дівочий оберіг, що береже дівоче волосся, знімає головний біль, заспокоює нервову систему, захищає дівчину від лихого ока.

Віночки носили лише дівчата. Починали носити його дівчата з 3-х років. Потім у 4 роки надягали вже інший вінок, з іншими квітами. Далі вінок мінявся у 6 років, 7 років, 12 років і далі. Кожний вінок мав своє значення. Вінок в Україні плели з живих або сухих квітів.

Давайте подивимось, які квіти вплітали у віночок (розглядання). У віночку може бути до 12 різних квітів і кожна з них щось символізує: барвінок – життя, безсмертник – здоров'я, мальва – краса, ромашка – мир, спокій, цвіт вишні та яблуні – материнську любов, любисток – людську відданість, деревій – символ здоров'я, калина – символ дівочої вроди, вродливості, чорнобривці – знімають головну біль, незабудки – зір розвивають.

Вихователь. Діти, до віночка в'яжуть кольорові стрічки для того, щоб ховати волосся від чужих очей. "Кожна стрічка на віночку сяє, кожна – призначення має". Коричнева (в'яжуть першою посередині) – це символ землі-годувальниці; обабіч – дві жовті, це – ясне сонечко; за ними йдуть з різних боків зелені – жива природа, символ життя і молодості; далі йдуть сині – небо й вода; жовтогарячі – символ хліба; фіолетова – символ мудрості, розуму; малинова – символ душевності, щирості; рожева – символ достатку, багатства; по краях в'яжуть білі стрічки – символ чистоти душі.

Вихователь пропонує дітям пограти у дидактичну гру "Добери стрічки до віночку".

Діти на прохання вихователя приносять стрічки, вихователь вплітає їх у вінок, спонукає дітей до діалогу:

- Принеси мені блакитну стрічку і скажи, що вона означає.
- Принеси стрічку, що символізує природу, життя, якого вона кольору?

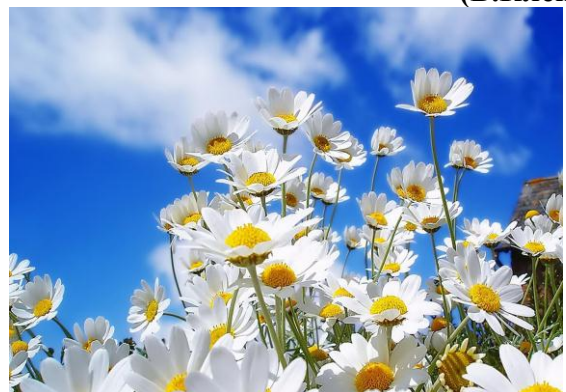
Наприкінці заняття вихователь пропонує дітям сплести вінок зі штучних квітів.

Український віночок

Зробила я віночок
Із квітів та стрічок,
Піду в нім танцювати
Веселий гопачок.
Віночок український
У райдужній красі.
У нього в нашій школі
Закохані усі.
Хоч квіти паперові,
Та їхні кольори
Дарують гарний настрій
Всій нашій дітворі.
Я лагідно торкаю
Цю ніжність і красу.
Свою веселу вдачу
До кожного несу.

(В.Кленц)

Не забувай, що ти дитина Землі, що зветься Україна

Людмила ПЕРЕКАТОВА, вихователь

Виховання любові до рідної землі, мови, пісні, почуття гордості за український народ, за Україну починається з дитинства.

Щасливі ми, що народилися і живемо на цій землі. Дошкільнята назавжди повинні це усвідомити. А завдання дорослих допомагати дітям, щоб ці почуття зростали кожного дня в повсякденному житті і вдома з батьками, і в дитячому садочку.

У кожної країни є державні символи. Походження їх сягає корінням у далеке минуле. Символіка – своєрідна візитка країни. Під час гри «Твоя країна» та на занятті «Цікава подорож Україною» діти глибше дізналися про державні символи. Почули, що тризуб на гербі України має тисячолітню історію і ми цим можемо пишатися.

Вірш Н. Поклад «Прапор»:

Прапор – державний символ,
Він є в кожній державі;
Це для всіх – ознака сили,
Це для всіх – ознака слави.
Синьо – жовтий прапор маєм,
Синє – небо, жовте – жито;
Прапор свій оберігаєм,
Він – святиня, знають діти.
Прапор свій здіймаєм гордо,
Ми з ним дужі і єдині.
З ним навіки є народом
Українським в Україні.

Прослухавши вірш малята запам'ятали якого він кольору та чого ми маємо такий прапор. Державний гімн – офіційна урочиста пісня, що поряд із гербом і прапором символізує державу. Слова національного гімну «Ще не вмерла України...» написав український поет Павло Чубинський. На музику вірш поклав Михайло Вербицький. Діти прослухали уривок гімну. Так, воля і слава України – це головні слова нашого гімну. Знайомство з народними символами теж цікаво дошкільнятам: верба, калина, віночок – не просто краса, а й оберіг. Діти дізналися багато цікавинок. Зображення калини вишивають на рушниках, сорочках, скатертинах. Про неї складено безліч пісень, віршів, загадок. Вивчили з дітьми вірш великого українського поета Тараса Шевченка «Зацвіла в долині».

Для кожного народу дорога його рідна мова, а нам найдорожча – українська. Наша мова співуча, мелодійна, багата. Народ говорить: «Слово до слова – зложиться мова». Любов до рідної мови починається з колиски, з маминої пісні. Народні колискові пісні зачаровують надзвичайною ніжністю і простотою. Діти із задоволенням вивчають та співають пісні під час ігор. Це не тільки розвиває і збагачує мовлення, а і формує уявлення малят про традиції українського народу. Улюблені колискові про кота – коточка:

«Ой ти, коте, не гуди:
Спить дитина, не збуди!
Дитяточко маленьке,
Воно спати раденьке а-а-а».

Казки, загадки - це найбільш поширені види усної народної творчості. В них глибина і мудрість, любов і розум, бажання щастя і свободи. Читайте, розповідайте, вивчайте з дітьми народну творчість, українську мову. Виховуйте любов до України.

Любити свій рідний край – природне почуття кожної людини.

Красивий, щедрий рідний край
І мова наша солов'їна,
Люби, шануй, оберігай,
Усе, що зветься Україна!

«Мій рідний край – моя земля»

Тетяна СПІВАК, вихователь

Бути патріотом – це означає любити материнську мову, свою домівку, рідних і близьких людей, шанувати їхню працю, любити природу рідного краю, звичаї, традиції народу.

Відповідно до плану роботи Міністерства освіти і науки України на 2015 рік, на виконання Концепції національно-патріотичного виховання та з метою активізації освітньої роботи дошкільних навчальних закладів з патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку, з 01 черня до 01 вересня 2015 року в режимі он-лайн було проведено фестиваль-огляд матеріалів з досвіду роботи вихователів за темою «Україна – рідний край».

До участі в заході педагогічний колектив залучив вихователя вищої категорії Співак Тетяну Валентинівну, яка гідно представила свої матеріали на участь у конкурсі на платформі Освітнього порталу «Педагогічна преса».

До вашої уваги надається конспект заняття «Мій рідний край – моя земля».

Мета: закріпити знання дітей щодо розташування України на мапі; дати уявлення про особливості регіонів України; познайомити дітей з картою України, розташуванням на ній столиці, великих міст, річок, морів, рідного міста; навчити знаходити на карті рідне місто.

Розвивати пізнавальну активність, мовлення дітей, мислення.

Виховувати любов до рідного краю, почуття патріотизму.

Обладнання: відео проектор, карта України, зображення журавликів, прапорець та герб України, гриби, кошик, олівці, фарби, фломастери, альбоми для малювання, фото рідного міста.

Хід заняття.

Вихователь. Діти, які птахи повернулися до нас навесні? *(Відповіді дітей)*

Давайте спитаємо у журавлика, де він побував?

Жура-жура-журавель,
Обійшов він сто земель,
Облітав він сто земель,
Облітав, обходив,
Крила, ноги натрудив.
Ми спитаємо журавля:

- Де найкраща є земля?

Журавель відповідає:

- Краще рідної немає!

Вихователь. Діти, а у нас яка рідна земля? *(Відповідь дітей).* Так, наша країна. А як зветься наша країна? *(Відповідь дітей).* Вірно, зветься вона Україна. А ви хочете подорожувати Україною? Давайте згадаємо, де на карті знаходиться наша держава. А тепер давайте заплющимо очі і уявимо, що ми летимо на крилах нашого журавлика. От піднялися високо над землею, сонечко освітлює нам путь. Уперед!

На екрані проектора з'являється зображення планети Земля, потім континенту Євразія, і за тим карта України з яскраво вираженими регіонами – північ, південь, захід, схід.

Вихователь. Перед нами карта. На ній вся Україна.

Ось ми приземляємося на мальовничому заході. Що ви тут бачите? *(Відповідь дітей).* Це – Карпати. Там побував Мишко, він розповість нам, що цікавого бачив.

Якось я зі своїм татом
Їздив в гори, у Карпати.
Там ростуть такі смереки,
Що побачили здалека.
Ще димлять там сині гори,

Дуже низько висять зорі.
З гір течуть швидкі струмки,
Всі танцюють залюбки,
Пісні там про Україну,
Линуть з гір на полонину.

Вихователь. Дякуємо тобі, Михайлику, за цікаву розповідь. Постав, будь ласка, цього маленького журавлика на заході України, в Карпатах.

А тепер вмощуємося зручніше на крилах нашого журавля і гайда на північ України. Що там на карті цікавого видно? (відповіді дітей). А ще ось цілі сині поля. Хто здогадався, що там росте? Льон. Для чого льон потрібен людям? (відповіді дітей). В північних лісах дуже багато грибів. Давайте підемо до лісу і в кошик зберемо тільки їстівні гриби. (діти виконують завдання).

Вихователь. Зараз нам треба на південь нашої країни – ось він на карті. Подумайте, на чому нам можна туди дістатись? (версії дітей). Чи можна туди попливти кораблем? Покажіть річку, по якій ми можемо попливти. (діти показують річку).

Це найбільша річка України – Дніпро. (Індивідуальна робота з промовлянням слова «Дніпро»).

Які міста є на берегах Дніпра? (Відповіді дітей). Погляньте на карту – ось тут Дніпро впадає в море. Які моря є в Україні? Хто з вас відпочивав на морі? На якому? (Розповіді дітей).

Проводиться гра «Море хвилюється...»

Вихователь. А ми на південь помчимось на машині.

Дитина. В полі кавуни і дині,
Може, нам приснився сон?
Це ж Запоріжжя і Херсон.
Тут кругом поля й поля,
Українська тут земля,
Тут багаті урожаї,
В магазинах короваї.

Вихователь. Чим славетний ще Запорізький край? Що ви пам'ятаєте про Запоріжжя?

(Діти згадують про козаків і залишають журавлика).

Вихователь. А де в Україні ми ще не були? (відповіді дітей). Так, на сході. З Азовського моря попрямуємо на Донбас. Що тут цікавого? (на екрані проектора з'являються ілюстрації шахтарського краю). Хто знає, що тут зображено? (версії дітей). Це – шахти. Тут добувають вугілля. А для чого нам вугілля? (відповіді дітей). Шахтарі - дуже сильні і мужні люди. Давайте попросимо Настю розповісти вірш про Донеччину.

Це ти, моя Донеччино, це ти –
Твої птахи, що линуть над землею.
Твій вільний люд, що мужньо до мети.
Крокує з Україною всією.
Нам є що цінувати й береги.
Багата скарбами підземними країна.

Це ти, моя Донеччино, це ти, -
Сторайдужна перлина України!

Вихователь. В донецькому краї є місто, в якому ось такі будівлі (на екрані проектора з'являються фотографії рідного міста). Що це за місто? (відповіді дітей).

Дидактична гра «Розкажемо про місто».

Вихователь розпочинає речення, а діти мають логічно завершити його.

В Димитрові багато... (вулиць, парків, пам'ятників...)

Повсюди в Димитрові зростають дерева, отже Димитров... (зелений, пишний, квітучий...)

Навесні цвітуть квіти, білими свічками каштани, і місто стає... (квітучим, гарним...)

В Димитрові мешкає багато людей, і чимало гостей відвідують це місто. Отже, Димитров - ... (багатолюдний, гамірний, гостинний...)

У нашому місті гарні... (будинки, парки...).

Вихователь. Діти, я пропоную вам намалювати наше рідне місто. Перед вами олівці, фарби, фломастери. (творча робота дітей).

Під час малювання на екрані проектора з'являються фотографії рідного міста під супровід пісні Марини Захарченко «Моя земля».

Вихователь. У мене залишився ще один журавлик. Можливо ми десь не побували? Послухайте вірш - він допоможе нам зрозуміти, про яке місто України ми забули. (слухання вірша про Київ)

Красиве місто на Дніпрі
Іздавна люблять люди

У нім весняної пори
Цвітуть каштани всюди.
Це місто древнє й молоде,
Нема такого більш ніде,
І героїчне, і красиве
Столиця України – Київ.

Вихователь. Давайте відшукаємо Київ на карті. (діти виконують завдання). У кожній країні є столиця – головне місто, є герб і прапор. Ось вони, наші символи. Давайте залишимо їх на карті України.

Вихователь. Ось і закінчилася наша подорож Україною. Ми побували в різних її куточках. Де вам сподобалось найбільше? (відповіді дітей). Побажаємо ж нашому місту і всій Україні добра, миру і процвітання.

Прийми, Святий Отче, молитву від доньки.

Складаю до тебе свої я долоньки,

І слізною прошу, Тебе Боже, й благаю

Пошли миру й щастя для нашого краю.

Молюся я щиро за долю Вкраїни,

Щоб більше не впала вона у руїни,

Щоб радісно жили усі твої діти

Й цвіли, наче квіти, кожного літа!

Виховуємо любов дітей до своєї Батьківщини засобами театралізації

Анастасія КОТЕЛЬНИКОВА, музичний керівник

Важливим завданням патріотичного виховання в дошкільному навчальному закладі є знання власної історії, культури, мистецтва.

Музичне заняття – це заняття на якому можна виховувати у дітей відданість і любов до своєї Батьківщини, до свого народу та заглибити їх у дивовижно розмаїтий світ українства. Музична діяльність сприяє моральному і патріотичному становленню людини, формуванню його як особистості. Музичне мистецтво дуже широко і глибоко захоплює найрізноманітніші аспекти людини - не тільки уяву і почуття, а й думку і волю.

На музичних заняттях взаємодію музичного керівника з дітьми здійснюють через такі форми:

- слухання високохудожніх зразків української класичної музики;
- чуйні й захопливі бесіди про відомих українських композиторів, співаків,
- ознайомлення з історією виникнення побутування українських народних інструментів, способів гри на них;
- інсценізація народних казок, легенд, звичаїв та обрядів;
- співання українських народних пісень;
- танцювання українських народних таночків та різні народно-обрядові ігри.

**Театралізованої вистави «Пригоди
Котигорошка»**

ХІД:

*Лунає музика, виходить ведуча та хлопчик
Котигорошко*

Ведуча:

Ніби ожила картина, і до нас прийшов
хлопчина. Хто ти, хлопчику,
скажи? І куди крокуєш ти?

Котигорошко:

Я — казковий богатир,
мене знають птах і звір.

Котигорошком називають,
бо навкруги всі добре знають:

Я з горошини вродився,
на зріст малим залишився,

Але добру силу маю. Я сестру й брата шукаю.

Ведуча:

Що ж, скажи, із ними стало? У яку біду
попали?

Котигорошко:

Змій підступний їх украв, полонив, зачарував.
Прошу вас, допоможіть і дорогу покажіть.

Треба мені поспішати, сестру й брата
визволяти.

Ведуча:

Не хвилюйся, хлопче, годі, станемо і
ми тобі в нагоді. Але, щоб Змія подолати,
треба нам козацьку силу мати.

Котигорошко:

А хто такі козаки?

Виходять козаки

1 Козак:

Козак — це чесна, смілива людина,
Найдорожча йому — Батьківщина.
Козак — слабкому захисник,
Цінити побратимів звик.

2 Козак:

Козак — усім народам друг
І лицарський у нього дух.
Козак — завжди борець за волю
І за народну добру долю.
Щоб козаками стати,
Треба станцювати.

Український танок

Котигорошко:

А які ж випробування потрібно пройти,
щоб козацьку силу і кмітливість мати?

Ведуча:

А випробування будуть не легкі на
шляху до твоїх брата і сестри.
Бачиш, лежить булава, вона незвичайна.
Хоча зброя не легка, але дуже файна.
Треба з нею покружляти і такі слова сказати:
"Булаво, допоможи, нам дорогу покажи!"

Під музику виходить дівчинка з рушником

Дівчина:

Ось рушник, що вишивала мати,
Щоб дітей в дорогу проводжати.
Матуся вишила на щастя і на долю,
Але вони потрапили в неволю.

1 Козак:

Не сумуй, Котигорошко,
Ми будемо далі крокувати —
Сестру й брата твоїх шукати.
Я знаю, далі там степи, і нам дороги не
знайти.

Котигорошко:

Булава нам допоможе, вказати дорогу зможе.

*Котигорошко кружляє з булавою і
каже слова:*

"Булаво, допоможи, нам дорогу покажи!"

*Звучить шум вітру, співу польових
птиць.*

2 Козак:

Погляньте — степ... його простори
Усі безкраї, загадкові.

Котигорошко:

Тут гуляв козак Голота і Сірко, і Полуботок.

2 Козак:

Сьогодні степ цей перед нами укритий квітів
килимками.

Виходять дівчата-квіточки

Котигорошко:

Любі квіти, чи стрічали сестру мою із
братами?

Квітка 1

Через поле є стежина, на краю її — калина.
Та червона калина — то засмучена дівчина.

Квітка 2

Змій підступний її вкрав, полонив,
зачарував.
Біля кущика — дубок, наче юний парубок.

Квітка 3

Вітер його нахилив, гілочки тонкі
ламає.
А він стоїть, бо знає: що Калинку захищає.

Котигорошко:

Дякую вам, квіточки, брат мій — цей
дубок.

А калинонька-краса — моя милая сестра.
Ходімо, брат-козак, з неволі їх виручати.

Ведуча:

Важко стежку розшукати: треба вам багато
сил,
Аби чари подолати — ними Змій нас оточив.

Гра «Перетягни канат»

Козак: А ось і калина, а поряд дубок,
дивіться сумні і посохлі які!

Але ми їм допоможемо, якщо чари
зняти зможемо.

Ведуча: Лелека прилетів до нас — допоможе
в добрий час.

Мабуть хоче розказати як нам чари подолати.

Лелека:

Змій віночок гарний вкрав квіточки всі
розкидав.

Ви віночок той зберіть, на калину одягніть.
Оживе тоді калина, і прокинеться дівчина.

Ведуча:

Дякуємо, Лелеко, за добро та ласку,
за таку потрібну нам, козачатам, підказку.

Гра "Склади квіти у віночок".

Дівчинка-калина:

Дякую вам, любі друзі, що віночок подарували,
Із полону та неволі мене врятували.

З'являється брат.

Брат:

Дякую вам за те, що ви Змієві чари подолали
і нас з сестрою врятували.

Котигорошко:

Ой і зрадіють наші батько й мати!

Дівчинка:

У кожного народу є святині, святині є і в
рідній Україні:

Батьківська хата, материнська пісня,

Рушник на образах пречистих,

Дівочий віночок, червона калина,

І хліб український — наша святиня.

Вони — наша спадщина, наш оберіг.

Разом: Вони — наша гордість на весь білий
світ!

Ведуча:

Хай із кожним днем міцніє Україна,

Своє коріння, діти, збережіть.

Нехай у серці кожної дитини

Про Україну пісня зазвучить!

Патріотизму не можна навчити, його
треба виховувати з раннього дитинства.

Презентація дидактичних ігор з патріотичного виховання виготовлених власноруч педагогами дошкільного навчального закладу № 9 «Ромашка»

Перед педагогами дошкільної ланки стоїть завдання надзвичайної ваги – виховати патріота – громадянина своєї Батьківщини, культурну, освічену людину, яка гідно представлятиме свою державу у всесвітній спільноті.

Виховання любові до Батьківщини, до своєї Вітчизни - завдання надзвичайно складне, особливо, коли мова йде про дітей дошкільного віку.

Педагоги дошкільного закладу для вирішення основних завдань з патріотичного виховання використовують дидактичні ігри, які виготовили власноруч.

МАЛЕНЬКІ ПАТРІОТИ

